

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 6.10.2020 г.
COM(2020) 660 final

ANNEXES 1 to 3

ПРИЛОЖЕНИЯ

към

**СЪОБЩЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И
КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Съобщение от 2020 г. относно политиката на ЕС за разширяване

{SWD(2020) 350 final} - {SWD(2020) 351 final} - {SWD(2020) 352 final} -
{SWD(2020) 353 final} - {SWD(2020) 354 final} - {SWD(2020) 355 final} -
{SWD(2020) 356 final}

ПРИЛОЖЕНИЕ 1 — Резюмета на констатациите от докладите

Черна гора

По отношение на **политическите критерии** периодът на докладване беше белязан от напрежение и недоверие между участниците в политиката и от слабо доверие в изборната уредба. Заради пандемията от COVID-19 парламентът преустанови дейността си през първите месеци на 2020 г., а после беше разпуснат заради парламентарните избори на 30 август.

Нито една политическа партия не бойкотира изборите, в които участваха 11 листи с кандидати.

Според предварителните констатации на Бюрото за демократични институции и права на човека на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ/БДИПЧ) изборите бяха конкурентни, прозрачни и ефикасни, но контекстът, в който се проведе, беше силно поляризиран по темите за църквата и националната идентичност. Кампанията беше мирна въпреки честия тон на конфронтация. Конкурентите успяха да предадат посланията си, но ОССЕ/БДИПЧ изрази безпокойство относно неправомерно предимство за управляващата партия и небалансирано медийно отразяване.

Изборите доведоха до безпрецедентна промяна в състава на управляващото мнозинство. Новият парламент следва да положи усилия за постигането на широк междупартиен и обществен консенсус и да демонстрира на практика ангажираността си с програмата на Черна гора за свързаните с ЕС реформи, което е от жизненоважно значение за напредъка на страната по пътя ѝ към ЕС, както и да участва в прозрачен, решителен и приобщаващ диалог относно изпълнението на оставащите препоръки на ОССЕ/БДИПЧ.

През декември 2019 г., поради липса на кворум, парламентът приведе в действие единствено с гласовете на тогавашното управляващо мнозинство няколко правни решения, насочени към частично изпълнение на препоръките на ОССЕ/БДИПЧ. Приетите промени не се отразиха съществено на действащата изборна уредба, с изключение на финансирането на кампаниите. Все още не са предприети действия по оставащите приоритетни препоръки на ОССЕ/БДИПЧ, като например професионализма, безпристрастността и прозрачността на изборната администрация, регистрирането на кандидатите и механизмите за установяване на автентичността на подписите на гласоподавателите, медийния надзор по време на предизборната кампания, проверката на регистъра на гласоподавателите, предприемането на мерки срещу злоупотребата с държавни средства и балансираното политическо представяне на половете в изборите. Поради това преразглеждането на изборната уредба по всеобхватен и приобщаващ начин все още предстои.

През март 2020 г. беше назначен новият председател на Държавната избирателна комисия. Усилията за повишаване на прозрачността и отчетността на работата на тази комисия трябва да продължат. Въпреки междупартийната договореност за провеждане на местните избори в един и същ ден правната уредба все още предвижда те да се провеждат поетапно. Предстои да бъде решено кога ще започне да се прилага новата система.

Преди изборите през август 2020 г. политическата сцена беше фрагментирана, поляризирана и белязана от липсата на реален политически диалог. В хода на 2019 г. бяха предприети първоначални стъпки за възобновяване на политическия диалог в парламента с частичното участие на опозиционните партии в работата на временната парламентарна комисия. Въпреки това членове на опозицията прекратиха участието си, след като правителството предложи за приемане на пленарно заседание на законопроекта относно религиозните свободи и вярвания. Законопроектът предизвика мащабни религиозни протести от декември 2019 г., които бяха временно преустановени през пролетта на 2020 г. заради кризата с COVID-19.

Резултатът от парламентарните избори подготви почвата за връщането на политическия дебат в парламента. За засилването на парламентарната отчетност, надзора над изпълнителната власт и

демократичния контрол, за изготвянето на законодателство с по-добро качество и за извършването на ключови назначения е необходимо активното и конструктивно участие на всички партии. През 2019 г. и през първата половина на 2020 г. парламентът не успя да осигури необходимото мнозинство от 2/3 за извършването на важни назначения в съдебната система, в резултат на което ключови функции в съдебната система се упражняват от временно изпълняващи длъжността лица. Мандатът на главния прокурор изтече през октомври 2019 г. и все още предстои да бъде назначен негов приемник.

На политическо и съдебно равнище няма ново развитие във връзка с твърденията за злоупотреба с обществени средства за партийни политически цели през 2012 г. („аферата с аудиозаписите“). Що се отнася до „аферата с пликите“ от януари 2019 г., повдигнати бяха обвинения за изпиране на пари срещу двама ответници. Тези случаи изискват надеждни, независими и ефективни институционални действия.

Що се отнася до **управлението**, необходимо е да се повиши прозрачността, да се засили участието на заинтересованите страни и да се увеличи капацитетът на правителството за осъществяването на реформи. Мониторингът върху качеството на стратегически документи относно политиките, който се извършва от Генералния секретариат на правителството, стана структурен и системен. Политиката на правителството за предоставяне на подпомагания от държавата апартаменти или заеми при благоприятни условия породи безпокойство относно ефективността на националната система за взаимен контрол. Участието на заинтересованите страни както в процеса на присъединяване, така и в законодателния процес, трябва да се подобри.

Черна гора е умерено подготвена по отношение на реформата в **публичната администрация**. Като цяло през периода на докладване беше отбелязан известен напредък. Черна гора започна да прилага закона за държавните служители. Добрият напредък при средносрочната рамка за планиране на политиката, назначаването на персонал въз основа на заслуги, управлението на човешките ресурси и рационализирането на организацията на държавната администрация продължи. Все още е необходима силна политическа воля за ефективно справяне с деполитизацията на публичната служба, за оптимизиране на държавната администрация и за установяване на управленска отговорност.

Черна гора продължава да бъде умерено подготвена за прилагането на достиженията на правото на ЕС и европейските стандарти в **съдебната власт** и като цяло отбеляза ограничен общ напредък, дължащ се най-вече на трайното изпълнение на стратегията за ИКТ в съдебната власт. Миналогодишните препоръки относно съдебната власт бяха изпълнени само частично. Продължават да се наблюдават предизвикателства, по-специално във връзка с независимостта, професионализма, ефикасността и отчетността на съдебната власт. Решението на Съдебния съвет за преназначаването на седем председатели на съдилища, включително председателя на Върховния съд, за поне трети мандат предизвика сериозно безпокойство относно тълкуването от страна на Съдебния съвет на буквата и духа на конституционната и правната уредба, които ограничават тези назначения до не повече от два мандата с цел предотвратяване на прекомерното концентриране на правомощия в съдебната власт. Това не е в съответствие с препоръките на GRECO относно независимостта на съдебната власт, които Черна гора се очаква да изпълни, за да не настъпи обрат при постигнатото по-рано в съдебната реформа.

Черна гора е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с корупцията**. Страната отбеляза ограничен напредък във връзка с миналогодишните препоръки за постигане на резултати при възпирането и предотвратяването на корупцията и за изготвяне на нова институционална рамка за Службата за възстановяване на активи, които бяха изпълнени само частично. Укрепването на Агенцията за борба с корупцията, която функционира с ново ръководство, продължи чрез дейности за изграждане на капацитет и техническо подпомагане. Въпреки това предизвикателствата, свързани с нейната независимост, определяне на приоритетите и селективен подход и с качеството на взетите от нея решения,

продължават да са налице. Все още предстои Агенцията да демонстрира деен подход във всички сфери от своите правомощия, в това число защитата на сигнализиращите за нередности лица, контрола върху финансирането на политическите партии и предизборните кампании и надзора върху лобирането. Необходимо е резултатите при изземването и конфискацията на имущество да бъдат подобрени. Корупцията продължава да бъде широко разпространена в много области и да буди сериозно безпокойство. Необходима е силна политическа воля за ефективното справяне с този проблем, както и решителни наказателноправни действия в отговор на корупцията по високите етажи на властта.

Черна гора е постигнала известна степен на подготвеност/е умерено подготвена по отношение на **борбата с организираната престъпност**. Известен напредък бе отбелязан в изпълнението на миналогодишните препоръки, по-специално във връзка със създаването на централизиран регистър на банковите сметки, засилването на капацитета и професионализма на полицията и увеличаването на текущите производства за конфискация на активи. Постигнати бяха първоначални резултати при разследванията на трафик на хора и изпиране на пари. Вътрешната организация и координацията на правоприлагащите агенции бяха подобрени, което намира отражение в нарастващия брой на разследванията, арестите и изземванията. Въпреки това все още предстои Черна гора да предприеме действия за отстраняването на някои основни и системни недостатъци в наказателното правосъдие, включително начина на водене на делата за организирана престъпност в съдилищата. Известен напредък беше постигнат в борбата с тероризма и предотвратяването/противодействието на насилническият екстремизъм в съответствие с целите, определени в Съвместния план за действие по въпросите на борбата с тероризма за Западните Балкани и в двустранната договореност за изпълнение.

Черна гора постигна известен напредък по отношение на **основните права**. Нормативната уредба и институционалната рамка в областта на основните права са до голяма степен налице. През юли 2020 г. парламентът прие Закона за гражданското партньорство на еднополовите двойки, с което Черна гора стана първата държава в региона, която урежда статута на еднополовите двойки. Капацитетът на институциите за правата на човека и на Министерството на правата на човека и малцинствата беше укрепен, а доверието в службата на омбудсмана нараства. Въпреки това продължават да се наблюдават значителни предизвикателства при ефективното прилагане на националното законодателство в областта на правата на човека. Сигналите за прекомерна употреба на сила от страна на полицията и твърденията за изтезания изискват бързи и ефективни разследвания. Етнически и религиозно мотивираните нападения в контекста на изборите през август 2020 г. будят сериозно безпокойство. Необходими са допълнителни усилия за интегриране на правата на човека във всички области на дейност, публични политики и сектори. Групите в неравностойно положение, включително ромите, гюптите и хората с увреждания, продължават да се сблъскват с множество видове дискриминация и трудности при упражняването на правата си в административните и съдебните производства. Насилието, основано на пола, и насилието над деца продължават да будят сериозно безпокойство.

През периода, обхванат от доклада, Черна гора не постигна напредък по отношение на **свободата на изразяване**. Въпреки че беше постигнат напредък по отношение на законодателството за медиите, той беше засенчен от арестите и производствата през 2020 г. срещу редактори на онлайн портали и граждани заради публикуването или споделянето на съдържание. Все още не са разрешени важни стари случаи на нападения, включително убийството през 2004 г. на главния редактор на всекидневника *Dan* и застрелването на разследващ журналист през 2018 г. Продължават да съществуват опасения и относно редакционната независимост и професионалните стандарти на националния обществен радио- и телевизионен оператор RTCG. Медийната обстановка продължава да бъде силно поляризирана, а механизмите за саморегулиране — слаби. Все по-големият обем дезинформация на регионално равнище допълнително поляризира обществото след приемането на Закона за свободата на религията и по време на предизборната кампания.

В областта на **миграцията** възходящата тенденция при броя на пристигащите незаконни мигранти през 2018 г. беше потвърдена и през 2019 г. През 2019 г. бяха задържани 7 978 незаконни мигранти, което представлява увеличение с 60 % спрямо 2018 г. Всички задържани мигранти изразиха намерението да поискат убежище, което продължи да оказва натиск върху приемните центрове на страната. Органите на Черна гора предотвратиха 516 незаконни влизания в страната и 1514 незаконни излизания от нея. Специалната прокуратура проведе три разследвания на контрабанда на мигранти с участието на над 40 души. На 1 юли 2020 г. влезе в сила Споразумението за статуса на европейската гранична и брегова охрана с ЕС, подписано през октомври 2019 г. Изпълнението на първата съвместна операция по споразумението започна на 15 юли. Черна гора трябва да продължи усилията си за справяне с миграционния натиск, като доразвие международното си сътрудничество в областта на обратното приемане, повиши капацитета си за наказателно преследване на мрежите за контрабанда на мигранти, увеличи своя капацитет за приемане и подобри системата за събиране на данни за мигрантите.

По отношение на **икономическите критерии** Черна гора отбеляза известен напредък и понастоящем е умерено подготвена за изграждането на функционираща пазарна икономика. Поради по-слабия растеж на инвестициите икономиката се забави до по-устойчив темп през 2019 г. Износът, по-специално на услуги, нарасна, но не достатъчно, за да ограничи големия дефицит по текущата сметка. Стабилността на финансовия сектор беше засилена след обявяването в несъстоятелност и оздравяването на две местни банки и укрепването на уредбата за банков надзор. Условието на пазара на труда се подобриха, но равнището на безработица все още е високо, особено сред жените, младите хора, ромите и нискоквалифицираните лица. Мерките за активизиране на пазара на труда и координацията между службите по заетостта и социалните служби отбелязаха ограничен напредък. Икономическите перспективи на Черна гора се влошиха значително от второто тримесечие на 2020 г. насам, след като въведените през април мерки за карантина във връзка с COVID-19 доведоха до спирането на големи сегменти на икономиката. Публичните финанси, които се подобриха през 2019 г., са подложени на значителен натиск през 2020 г. поради бързо нарастващите разходи за финансиране на политиката на властите в отговор на пандемията, съчетани с рязък спад на бюджетните приходи поради по-ниската икономическа активност. Междувременно, въпреки някои признаци за подобряване на бизнес средата мерките за борба със сивата икономика бяха забавени, а постоянен и много голям брой дружества са със замразени банкови сметки. Държавните транспортни дружества не са конкурентоспособни и техните загуби се прехвърлят на държавата. Институционалният капацитет на агенциите за защита на конкуренцията и за борба с корупцията продължава да бъде слаб.

Черна гора отбеляза известен напредък и остава умерено подготвена за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Инвестициите в знания и човешки капитал са много скромни, което води до ниски равнища на иновации и производителност на местните дружества. Образователните резултати и осигуряването на мерки за повишаване на квалификацията и за преквалификация трябва да се подобрят във всички области. В процес на изпълнение са няколко важни инфраструктурни проекта, които постепенно превръщат Черна гора в нетен износител на електроенергия и развиват транспортните мрежи. Частният сектор разработва физически ширококоловови мрежи, като паралелно с това органите укрепиха законодателната уредба. Икономиката обаче има слаба промишлена база, характеризираща се с дейности с ниска добавена стойност, ограничени от малкия размер на пазара и ниското технологично ноу-хау на повечето местни предприятия.

Що се отнася до **добросъседските отношения и регионалното сътрудничество**, Черна гора продължи да бъде конструктивно ангажирана с двустранните отношения с други страни, обхванати от процеса на разширяване, и със съседни държави, които са членки на ЕС, въпреки че двустранните отношения със Сърбия бяха белязани от напрежение. Като цяло Черна гора е активен участник в регионалното сътрудничество.

По отношение на **способността си да поеме задълженията, произтичащи от членството**, Черна гора е свършила съществена работа за привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС и за подготовката за тяхното прилагане в повечето сфери. Страната е постигнала добра степен на подготвеност в сфери като дружественото право, правото на интелектуална собственост, енергетиката, външната политика и политиката за сигурност и отбрана. Тя е умерено подготвена по много глави, като свободното движение на стоки, селското стопанство и развитието на селските региони, безопасността на храните и ветеринарните и фитосанитарните въпроси. Черна гора е постигнала известна степен на подготвеност в области като околната среда и изменението на климата, социалната политика и заетостта. Добър напредък беше отбелязан в областите на социалната политика и заетостта, финансовите услуги, селското стопанство и развитието на селските райони, безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарната политика и науката и научните изследвания.

В перспектива Черна гора следва да се съсредоточи по-специално върху политиката в областта на конкуренцията, икономическата и паричната политика, статистиката и финансовия контрол, и по-специално върху функционирането на съдебната система и свободата на изразяване. Укрепването на административния капацитет, за да се осигури прилагането на достиженията на правото на ЕС, продължава да представлява сериозно предизвикателство за Черна гора. Страната продължи пълното привеждане в съответствие с всички позиции и декларации по линия на общата външна политика и политика на сигурност на ЕС.

Сърбия

Що се отнася до **политическите критерии**, парламентарните, провинциалните и общинските избори в Сърбия, първоначално предвидени за април, бяха отложени поради избухването на пандемията от COVID-19 и се проведеха на 21 юни 2020 г. Според Бюрото за демократични институции и права на човека на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ/БДИПЧ) въпреки че участниците успяха да проведат кампании, а основните свободи бяха зачетени, изборът на гласоподавателите беше ограничен от огромното предимство на управляващата партия и поддържането на правителствените политики от страна на повечето основни медии. Редица препоръки, отправени по-рано от БДИПЧ, все още не са изпълнени. От решаващо значение е сръбските власти да преодолеят дългогодишните недостатъци при провеждането на избори чрез прозрачен и приобщаващ диалог с политическите партии и други заинтересовани страни преди следващите избори. Редица опозиционни партии бойкотираха изборите.

В новосформирания сръбски парламент управляващата коалиция има голямо мнозинство и липсва жизнена опозиция — ситуация, която не благоприятства политическия плурализъм в страната. По време на предишния парламентарен мандат бяха предприети някои стъпки за преодоляване на недостатъците в работата на парламента чрез намаляване на спешните процедури и на предишните практики на блокиране. Няколко опозиционни партии продължиха да бойкотират парламентарните сесии. В парламентарните дискусии беше използван подстрекателски език срещу политически опоненти и представители на други институции, изразяващи различни политически възгледи. Трябва да се засилят ефективността, независимостта и прозрачността на парламента, включително ролята и прерогативите на парламентарната опозиция, за да се гарантира необходимият взаимен контрол в един демократичен парламент. Новият парламент и политическите сили следва да продължат да участват в междупартийния диалог, воден от Европейския парламент, с цел подобряване на парламентарните стандарти и постигане на широк междупартиен и обществен консенсус относно свързаните с ЕС реформи, което е от жизненоважно значение за напредъка на страната по пътя ѝ към ЕС.

Сърбия е умерено подготвена в областта на **реформата на публичната администрация**. Като цяло не беше постигнат напредък, тъй като прекомерният брой на изпълняващите висши

ръководни длъжности не беше значително намален. Липсата на прозрачност на основаната на заслуги процедура за набиране на висши държавни служители и неспазването на тази процедура будят все по-сериозна загриженост. Необходимо е да се осигури ефективното прилагане на закона за системата за планиране, като за тази цел се извършва чрез строг контрол на Секретариата за обществена политика.

Съдебната система на Сърбия е постигнала известна степен на подготвеност. През периода на докладване не беше отбелязан напредък. Конституционната реформа на съдебната система беше временно спряна до след парламентарните избори през 2020 г. Това забавяне има отражение върху приемането на съответното законодателство за съдебната система, което е необходимо за увеличаване на гаранциите за независимостта на съдебната власт. Възможността в рамките на действащото законодателство за запазване на политическото влияние върху съдебната власт буди сериозно безпокойство. Сърбия продължи усилията си за намаляване на броя на старите дела за принудително изпълнение и за хармонизиране на съдебната практика.

Сърбия е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с корупцията**. През периода на докладване беше отбелязан ограничен напредък. Бяха предприети оперативни стъпки за укрепване на мандата на Агенцията за борба с корупцията, за гарантиране на нейната независимост и за засилване на капацитета ѝ за прилагане на Закона за предотвратяване на корупцията след влизането му в сила през септември 2020 г. Промените, въведени със Закона за организацията и правомощията на държавните органи за борба с организираната престъпност, тероризма и корупцията, в сила от март 2018 г., доведоха до някои резултати по отношение на приключените дела. Като цяло корупцията продължава да буди безпокойство. Все още не съществува ефективен механизъм за координация на предотвратяването. Броят на приключените дела за корупция по високите етажи на властта намаля в сравнение с предходните години. Сърбия трябва да увеличи усилията си и да подобри предотвратяването и възпирането на корупцията.

Сърбия е постигнала известна степен на подготвеност в **борбата с организираната престъпност**, като през периода на докладване беше отбелязан ограничен напредък, по-специално във връзка със структурните реформи и междуведомственото сътрудничество. Страната подобрява сътрудничеството си с Европол. Като цяло тя все още не е постигнала убедителни резултати по отношение на ефективните разследвания, наказателните преследвания и окончателните присъди по дела за тежка и организирана престъпност, които да доведат до повече конфискувано имущество. Сърбия трябва да увеличи усилията си за разбиване на големи престъпни организации, активни в международен план.

Законодателната и институционалната уредба за отстояването на **основните права** са до голяма степен налице. Все още обаче е необходимо тези уредби да се прилагат последователно и ефективно. Институциите за защита на правата на човека трябва да се укрепят, а тяхната независимост — да се гарантира, включително чрез осигуряване на необходимите финансови и човешки ресурси. Сърбия прие нова медийна стратегия, която беше изготвена по прозрачен и приобщаващ начин и определя основните предизвикателства, свързани със свободата на медиите в страната. Изпълнението на новата стратегия обаче все още не е започнало и не е постигнат напредък на място за подобряване на цялостната среда за **свободата на изразяване**. Както е посочено в медийната стратегия, случаите на заплахи, сплашване и насилие срещу журналисти продължават да будят сериозна загриженост. Все още няма прозрачност по отношение на собствеността на медиите и разпределението на публичните средства, особено на местно равнище. БДИПЧ установи, че повечето телевизионни канали с национално покритие и вестниците поддържаха правителствената политика по време на предизборната кампания. То също така установи, че малкото медии, които предлагат алтернативни гледни точки, бяха с ограничен обхват и не осигуриха ефективен противовес, което наруши многообразието от политически възгледи, достъпни чрез традиционните медии, чрез които повечето гласоподаватели получават информация.

Сърбия продължи да допринася значително за управлението на смесените **миграционни** потоци към ЕС, като играе активна и конструктивна роля и си сътрудничи ефективно със своите съседи и държавите — членки на ЕС. Страната продължи също така да изпълнява ефективно стратегията за интегрирано управление на границите и плана за действие към нея.

По отношение на **икономическите критерии** Сърбия отбеляза известен напредък и е умерено подготвена/добре подготвена за изграждането на функционираща пазарна икономика. Преди кризата с COVID-19 темпът на растеж на БВП нарасна с увеличаването на вътрешното търсене. Външните дисбаланси се увеличиха, но тяхното финансиране се запази стабилно поради големия приток на преки чуждестранни инвестиции. Ценовият натиск се задържа слаб, а очакваната инфлация беше овладяна. Намалявайки бюджетния дефицит и поддържайки предпазлива фискална позиция, Сърбия значително подобри устойчивостта на дълга. Функционирането на пазара на труда се подобри, като безработицата е на ниско ниво си равнище през последното десетилетие; това обаче се дължи и на масовата емиграция. Очаква се обаче кризата с COVID-19 да влоши значително икономическите перспективи през 2020 г., по-специално по отношение на растежа на БВП, публичните финанси и заетостта. Въпреки че беше постигнат известен напредък в реформите на данъчната администрация и приватизацията на държавните банки, други структурни реформи на публичната администрация и държавните предприятия напредват бавно. Трябва да се преодолеят слабостите в бюджетната уредба. Не е отбелязан напредък в укрепването на фискалните правила. Държавата запазва силното си присъствие в икономиката, а частният сектор е възпрепятстван от слабости в прилагането на върховенството на закона.

Сърбия отбеляза известен напредък и е умерено подготвена за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Структурата на икономиката се подобри, а икономическата интеграция с ЕС се запази висока. Въпреки известния напредък обаче качеството на образованието и обучението и придобитите знания и умения не удовлетворяват напълно нуждите на пазара на труда. Инвестициите продължиха да нарастват, но след години на недостиг на инвестиции те продължават да бъдат недостатъчни за посрещането на сериозните инфраструктурни нужди. Сърбия трябва да прилага едни и същи правила за приоритизиране, подбор и наблюдение на всички капиталови инвестиции, независимо от вида на инвестицията или източника на финансиране, включително тези по линия на междуправителствени споразумения. Всички инвестиционни решения трябва да са съобразени със стандартите на ЕС в областите на обществените поръчки, държавната помощ, оценките на въздействието върху околната среда и анализа на разходите и ползите. Въпреки че неотдавна разходите за вземане на заеми за малките и средните предприятия намаляха, тези предприятия все още са изправени пред редица предизвикателства, сред които нестабилна бизнес среда и нелоялна конкуренция.

Като цяло Сърбия продължи да бъде ангажирана с двустранните отношения с други страни, обхванати от процеса на разширяване, както и със съседни държави, които са членки на ЕС, и да участва активно в **регионалното сътрудничество**. Отношенията с Черна гора бяха белязани от напрежение, включително във връзка с парламентарните избори в Черна гора на 30 август. По време на срещите на високо равнище в Нови Сад, Охрид и Тирана Сърбия демонстрира ангажимента си да даде нов тласък на регионалното сътрудничество и да засили регионалната ангажираност. Важно е регионалните инициативи да включват всички партньори от Западните Балкани и да се основават на правилата на ЕС, като надграждат ангажиментите, поети по-рано в рамките на ЦЕФТА, регионалното икономическо пространство и Договора за Транспортната общност.

Що се отнася до **нормализирането на отношенията с Косово**, диалогът с посредничеството на ЕС беше възобновен със срещи на високо равнище на 12 и 16 юли и на 7 септември 2020 г. В Брюксел се проведе редица срещи на експертно равнище. Сърбия трябва да положи допълнителни значителни усилия и да допринесе за постигането на всеобхватно правно обвързващо споразумение с Косово. Постигането на такова споразумение е спешно и от решаващо значение, за да могат Косово и Сърбия да напреднат по пътя към членство в ЕС.

Що се отнася до **способността ѝ да поеме задълженията, произтичащи от членството**, Сърбия активизира работата си за привеждане на своето законодателство в съответствие с достиженията на правото на ЕС в главите за икономиката и вътрешния пазар. Страната постигна добър напредък в икономически области като дружественото право, правото на интелектуална собственост, конкуренцията и финансовите услуги. Напредъкът в областта на обществените поръчки обаче е ограничен. Въпреки че Сърбия приведе значителна част от законодателството си в областта на обществените поръчки в съответствие с достиженията на правото на ЕС, през февруари 2020 г. беше приет закон за специалните процедури за линейни инфраструктурни проекти, който позволява инфраструктурните проекти от „особено значение“ за Сърбия да бъдат освободени от прилагането на правилата за възлагане на обществени поръчки и по този начин дава възможност за заобикаляне на правилата и стандартите на ЕС. По-специално изпълнението на междуправителствени споразумения, сключени с трети държави, изглежда, не съответства систематично на принципите за равно третиране, недискриминация, прозрачност и конкуренция и не отговаря напълно на съответните достижения на правото на ЕС и националното законодателство. Околната среда и изменението на климата трябва да получат подходящо политическо внимание, изразяващо се в по-добра координация, укрепване на институциите, по-голямо финансиране и интегриране на тези теми във всички сектори на икономиката. Отбелязването на напредък в прехода към зелена енергия, без използването на въглища, трябва да се превърне в приоритет, а част от Сърбия трябва да удвои усилията си за борба със замърсяването на въздуха. В областта на транспорта Сърбия продължи реформите в железопътния транспорт. Решенията за инвестиции в сектора трябва да гарантират най-доброто съотношение между качество и цена. За темпа на реформите от ключово значение ще бъде осигуряването на адекватни финансови и човешки ресурси и стабилни стратегически рамки, включително по-специално назначаването на ръководител на преговарящия с ЕС екип на Сърбия.

Сърбия продължи да развива интензивни отношения и стратегически партньорства с редица държави по света, включително Русия, Китай и САЩ. Сътрудничеството с Китай се засили по време на кризата с COVID-19 и беше белязано от прокитайска и скептична спрямо ЕС реторика от страна на високопоставени държавни служители. С Русия се състояха честни контакти на високо равнище и редовни двустранни посещения, както и военно техническо сътрудничество, включително съвместни военни тренировки и договорености за търговия с оръжие. Президентът на Сърбия пое ангажимент до юли 2021 г. да премести в Йерусалим сръбското посолство в Израел. През 2019 г. Сърбия се присъедини към 60 % от позициите на ЕС в областта на ОВППС и трябва да увеличи усилията си, за да приведе постепенно своята външна политика и политика на сигурност в съответствие с тази на Европейския съюз в периода до присъединяването.

Северна Македония

По отношение на **политическите критерии** Северна Македония продължи да прилага свързаните с ЕС реформи през целия период, обхванат от доклада. Продължиха усилията за укрепване на демокрацията и върховенството на закона, включително чрез активиране на съществуващите механизми за взаимен контрол и чрез дискусии и дебати по ключови теми относно политиките и законодателни теми. Опозиционните партии продължиха да участват в работата на парламента и подкрепиха ключови въпроси от общ национален интерес, като свързаните с ЕС реформи и процеса на интеграция в НАТО. Северна Македония се присъедини към НАТО през март 2020 г. След резултатите от Европейския съвет през октомври 2019 г. политическите партии решиха с общо съгласие да се проведат предсрочни парламентарни избори на 12 април 2020 г. В съответствие с националното законодателство през януари 2020 г. беше назначено техническо правителство с министри и заместник-министри от основната опозиционна партия. След избухването на пандемията от COVID-19 между март и юни 2020 г. беше обявено извънредно положение, което позволи на техническото правителство да

управлява с укази. Предсрочните парламентарни избори бяха отложени за юли 2020 г. Бюрото за демократични институции и права на човека към Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ/БДИПЧ) прецени, че като цяло тези избори бяха добре проведени и кампанията беше наистина плуралистична, но правната стабилност беше подкопана от съществено преразглеждане на нормативната уредба и последващите правителствени укази. През периода, обхванат от доклада, парламентът засили ролята си на основен форум за водене на конструктивен политически диалог и изпълни своите законодателни функции, включително чрез приемането на ключови закони, свързани с ЕС. Въпреки това значителното зачестяване на използването на ускорени процедури поражда опасения и следва да бъде ограничено. Парламентът работи при по-голяма прозрачност и използва своите надзорни функции, като възстанови контрола върху изпълнителната власт. Парламентът се разпусна през февруари 2020 г. в очакване на предсрочните избори и мнението на председателя беше, че той не може да бъде свикан отново. След изборите през юли 2020 г. новосформираният парламент избра правителството през август 2020 г. Междуетническата обстановка се запази като цяло спокойна. Бяха положени усилия за укрепване на междуетническите отношения и за прилагане на Охридското рамково споразумение, което сложи край на конфликта от 2001 г. и осигурява рамка за запазване на мултиетническия характер на обществото.

Гражданското общество продължава да бъде активно и играе ключова роля в процесите за определяне на политиките и вземане на решения. Бяха предприети мерки за изпълнение на стратегията и плана за действие за периода 2018—2020 г. за сътрудничество между правителството и гражданското общество. Необходими са обаче усилия за постигането на по-съдържателен и своевременен процес на консултации.

Текущата реформа на разузнавателните служби доведе до създаването през септември 2019 г. на Агенцията за национална сигурност, която беше учредена като независим държавен орган без полицейски правомощия за разлика от своя предшественик — Бюрото за сигурност и контраразузнаване (UBK). Това е в съответствие с препоръките на Групата от старши експерти относно системни проблеми, свързани с върховенството на закона. Оперативната техническа агенция продължи да функционира. Необходими са допълнителни усилия, за да се гарантира, че тя има достъп до всички необходими инструменти за изпълнението на мандата си. Трябва да се укрепи капацитетът за парламентарен контрол върху разузнавателните служби.

Северна Македония е умерено подготвена за реформата на **публичната администрация**. С приемането на Стратегията за прозрачност за периода 2019—2021 г., пускането в действие на портала за свободно достъпни правителствени данни и публикуването на данни за държавните разходи беше постигнат известен напредък за повишаване на прозрачността. Мониторинговите доклади относно изпълнението на Стратегията за реформа на публичната администрация и на Програмата за реформа на управлението на публичните финанси бяха изготвени и съпътствани от подходящи действия за популяризиране. Гарантирането на спазването на принципите на прозрачност, доказани заслуги и равнопоставено представителство продължава да бъде от съществено значение. Държавната комисия за предотвратяване на корупцията продължи да разглежда твърдения за непотизъм, връзка и политическо влияние при набирането на служители в публичния сектор. Необходимо е да се осигурят подходящи последващи действия във връзка с докладите и препоръките на Държавната комисия.

Съдебната система на Северна Македония е до известна степен/умерено подготвена. Добър напредък бе постигнат в изпълнението на стратегията за съдебна реформа, като бяха разгледани „Приоритетите за неотложни реформи“ и препоръките на Венецианската комисия и Групата от старши експерти относно системни проблеми, свързани с върховенството на закона. Все още са необходими усилия за осигуряване на системното изпълнение на актуализирания план за действие на стратегията за съдебна реформа. Съдебните институции прилагат нови правила за назначаването, повишението в длъжност, дисциплинарните производства и освобождаването от длъжност на съдии, а Съдебният съвет изпълнява ролята си по-активно. В резултат на усилията

си за реформи през последните години Северна Македония създаде механизми за гарантиране на независимостта и отчетността на съдебната власт, като например правила относно назначаването въз основа на заслуги, проверка на активите и конфликтите на интереси и дисциплинарни процедури. Страната следва да осигури тяхното решително и последователно използване, преди да предвиди по-нататъшни промени в тази област. Законът за прокуратурата влезе в сила през юни 2020 г. Неговата цел е, наред с другото, да се осигури устойчиво решение във връзка с делата на Специалната прокуратура и да се установи отговорност за престъпленията, произтичащи от незаконните подслушвания и свързани с тях. Беше приет преработеният Закон за Съвета на прокурорите. За повишаване на общественото доверие в съдебната система ще допринесат ефективното прилагане на нормативната уредба и по-големите усилия от всички заинтересовани страни да демонстрират своята безупречност.

Що се отнася до **борбата с корупцията**, Северна Македония е до известна степен/умерено подготвена. Постигнат бе добър напредък чрез укрепване на резултатите при разследването, наказателното преследване и издаването на осъдителни присъди във връзка със случаи на корупция по високите етажи. Държавната комисия за предотвратяване на корупцията беше особено проактивна в предотвратяването на корупцията и в съответствие с миналогодишната препоръка даде ход на голям брой случаи, включително такива, в които участват високопоставени длъжностни лица от целия политически спектър. Продължават усилията за постигане на напредък по делата на Специалната прокуратура и за установяване на отговорност във връзка с незаконните подслушвания. През юни 2020 г. бившият главен специален прокурор беше осъден на първа инстанция по така нареченото „дело за рекет“ за предполагаемо изнудване и злоупотреба със служебно положение във връзка с дело на Специалната прокуратура. Корупцията е широко разпространена в много области и трябва да има по-активен подход от страна на всички участници, ангажирани с предотвратяването на корупцията и борбата с нея.

Страната има известна степен на подготвеност в **борбата с организираната престъпност**. Законодателната рамка е до голяма степен в съответствие с европейските стандарти, а усилията за изпълнение на стратегиите за борба с организираната престъпност трябва да продължат. Известен напредък беше отбелязан в изпълнението на миналогодишната препоръка за създаване на служба за отнемане на имущество в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Понастоящем службата трябва да демонстрира своята способност да подкрепя проактивна политика на конфискация на активи. Страната извършва оценка на заплахите на регионално равнище и трябва да разшири нейния обхват в съответствие с практиките на ЕС. На оперативно равнище е постигнат известен напредък, но е необходимо да се направи повече за повишаване на ефективността на правоприлагането в борбата с определени форми на престъпност, като изпирането на пари и финансовите престъпления. Сътрудничеството с Европол се увеличава в различните области на престъпност. Координацията продължава да бъде от решаващо значение за всички заинтересовани страни, участващи в борбата с организираната престъпност.

Известен напредък беше постигнат в борбата с тероризма и предотвратяването/противодействието на насилническият екстремизъм в съответствие с целите, определени в Съвместния план за действие ЕС–Западни Балкани по въпросите на борбата с тероризма и в двустранната договореност за изпълнение.

Нормативната уредба за защита на **основните права** е до голяма степен в съответствие с европейските стандарти. Процесът на деинституционализация е в ход, като децата биват премествани към грижи, предлагани в общността. Министерството на труда и социалната политика инвестира в услуги на равнище „общност“, включително за подкрепа на жертвите на насилие, основано на пола. От съществено значение е тези услуги да продължат да се предоставят. Необходими са допълнителни усилия, за да се изпълнят препоръките на европейските и международните органи по правата на човека, по-специално във връзка с отношението към задържаните и осъдените лица. Решението на Конституционния съд да отмени Закона за превенция и защита от дискриминация на процедурни основания означава, че

понастоящем страната не разполага с всеобхватна нормативна уредба относно недискриминацията и орган по въпросите на равенството. Този сериозен пропуск трябва да бъде отстранен в рамките на новия законодателен мандат. Освен това е важно страната да подобри прилагането на законодателството относно словото на омразата и на националния план за действие за прилагане на Конвенцията от Истанбул. Въпреки че механизмът за външен надзор на полицията е завършен, отсъствието на действително независими следователи може да попречи на действията на звеното за ефективно справяне с полицейската безнаказаност. Страната следва да предприеме спешни мерки, за да подобри допълнително положението в затворите и да подкрепи алтернативи на задържането.

Страната е до известна степен/умерено подготвена по отношение на **свободата на изразяване** и отбелязва ограничен напредък през периода, обхванат от доклада. Общото положение и среда, в които функционират медиите, като цяло продължават да благоприятстват свободата на медиите и дават възможност за критично медийно отразяване, въпреки че по време на кризата с COVID-19 и в контекста на изборите се наблюдава известно нарастване на напрежението. Трябва да се увеличат усилията за саморегулиране, така че да има напредък в професионалните стандарти и качеството на журналистиката. Важно е да има по-голяма прозрачност на медийната реклама от страна на държавните институции, политическите партии и държавните предприятия. Необходими са устойчиви решения за гарантиране на независимостта, професионалните стандарти и финансовата устойчивост на обществените радио- и телевизионни оператори. От съществено значение е подкрепата за медийния плурализъм, насърчаването на професионализма, обективното отразяване на събитията, разследващата журналистика и изграждането на устойчивост за ефективна борба с дезинформацията да продължат. Финансовата устойчивост на независимите медии и условията на труд на журналистите продължават да бъдат предизвикателство.

По отношение на **регионалното сътрудничество** страната продължава да поддържа добри отношения с другите държави, обхванати от процеса на разширяване, и участва активно в регионалните инициативи. Важно е да продължи прилагането на двустранните споразумения, включително Преспанското споразумение и Договорът за добросъседски отношения с България.

Северна Македония продължава да играе активна и конструктивна роля в управлението на **смесените миграционни потоци**. Страната все още е сред основните транзитни маршрути за смесени движения. Тя си сътрудничи ефективно със съседните държави и държавите — членки на ЕС, включително с гост служители от държавите — членки на ЕС, на място. Значителните усилия за осигуряване на елементарни условия на живот и основни услуги за всички мигранти, намиращи се в страната, продължиха. Регистрацията на мигрантите и адекватното профилиране, съобразено с нуждите от закрила, се подобриха, но трябва да се извършват по-систематично. Споразумението за статуса с Европейската агенция за гранична и брегова охрана все още не е подписано. Необходимо е да се предприемат допълнителни действия за решаване на проблема с честите контрабандни дейности по северната граница.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Северна Македония е на добро равнище на подготовка за развитието на функционираща пазарна икономика, но отбелязва ограничен напредък през периода, обхванат от доклада. През 2019 г. икономическият растеж се ускори с увеличаването на инвестициите, но от април 2020 г. насам кризата с COVID-19 беляза икономиката и публичните финанси. Властите предприеха редица мерки за подпомагане на предприятията и домакинствата, за да смекчат икономическото и социалното въздействие на кризата. През обхванатия от доклада период фискалната прозрачност беше допълнително подобрена. Въпреки това бяха отменени значителни от данъчна гледна точка реформи на данъчното облагане на доходите и на пенсионната система, извършени в началото на 2019 г. Освен това изпълнението на публичните капиталови разходи остана подчертано ниско, а стабилизирането на държавния дълг все още не е гарантирано. Преди кризата с COVID-19 безработицата намаля още повече, включително сред младите работници, а неформалната

заетост леко се понижи. Въздействието на кризата с COVID-19 обаче вероятно ще обърне посоката на тези положителни тенденции. Равнищата на участие на пазара на труда остават ниски, въпреки че делът на жените се увеличи. Финансовият сектор се запази стабилен, а кредитирането на частния сектор се засили. Бизнес средата продължава да бъде възпрепятствана от големия дял на сивата икономика.

Северна Македония отбеляза известен напредък и е умерено подготвена за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Интеграцията с ЕС в областите на търговията и инвестициите се задълбочи. Износът и производственият обем бяха диверсифицирани в по-голяма степен към продукти с по-висока стойност. Въпреки това недостигът на умения, който отразява недостатъците в образователната система и изтичането на квалифицирани работници, и недостигът на инфраструктурни инвестиции влошават производителността на труда и конкурентоспособността на икономиката. Въпреки че понастоящем превес вземат мерките за смекчаване на непосредственото неблагоприятно въздействие на кризата с COVID-19 върху растежа и заетостта, своевременното решение на тези структурни нужди би подпомогнало бързото следкризисно икономическо възстановяване.

Що се отнася до способността да поеме **задълженията, произтичащи от членството**, страната продължава да е умерено подготвена в повечето области, в това число конкуренцията, обществените поръчки, статистиката, финансовия контрол, транспорта и енергетиката. Тя демонстрира добра степен на подготвеност в сфери като дружественото право, митническият съюз, трансевропейските мрежи и науката и научните изследвания. Страната е на ранен етап от подготовката в области като свободното движение на работници и финансовите и бюджетните разпоредби. През следващия период също така е нужно да се наблегне повече на административния капацитет и ефективното прилагане. Страната продължи да подобрява привеждането си в съответствие с общата външна политика и политика на сигурност на ЕС.

Албания

Що се отнася до **политическите критерии**, политическата среда в Албания продължи да бъде белязана от интензивна поляризация. Парламентарните дейности бяха засегнати от отказа на опозицията от мандат. Институционалната приемственост все пак беше гарантирана чрез постепенно запълване на свободните парламентарни места. В края на периода, обхванат от доклада, парламентът имаше 122 от общо 140 членове. Опозицията реши да бойкотира местните избори на 30 юни 2019 г. Те се проведеха, въпреки че президентът издаде решение за отлагане на гласуването за октомври. Парламентът започна процедура по отстраняване от длъжност на президента, която приключи в края на юли 2020 г. Специалната анкетна комисия на парламента заключи, че макар президентът да е превишил конституционните си правомощия, нарушенията не оправдават отстраняването му от длъжност. През януари 2020 г. бе даден шанс за изход от политическата блокада в страната, когато управляващото мнозинство и парламентарната и извънпарламентарната опозиция постигнаха споразумение за продължаване на *избирателната реформа* чрез създаването на политически съвет — платформа за приключване на техническите и политическите преговори и за изпълнение на оставащите препоръки на Бюрото за демократични институции и права на човека на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ/БДИПЧ), като се гарантира прозрачно финансиране на политическите партии и предизборни кампании. На 5 юни 2020 г. Политическият съвет постигна ключово споразумение за постепенно въвеждане на деполитизирана изборна администрация в съответствие с препоръките на ОССЕ/БДИПЧ. Партиите се споразумяха също така да въведат електронна идентификация на всички гласоподаватели (когато това е технически осъществимо), да реструктурират Централната избирателна комисия, а избирателната колегия да се състои от съдии, преминали проверка. Парламентът прие измененията на избирателния кодекс на 23 юли 2020 г. в съответствие със споразумението от 5 юни 2020 г., *като по този начин бяха изпълнени условията за първата*

МПК. Освен това на 30 юли парламентът прие някои изменения на Конституцията, свързани с изборната система. Тези изменения, които не са свързани с изпълнението на препоръките на ОССЕ/БДИПЧ, изискваха допълнителни изменения на изборния кодекс, които бяха обсъдени между партиите в рамките на Политическия съвет, но без да се постигне компромис, преди парламентът да гласува по тях на 5 октомври. Въпреки положителния резултат от споразумението, постигнато на 5 юни 2020 г., политическият диалог в страната трябва да бъде подобрен, по-специално по отношение на изборната реформа и нейното прилагане.

На 9 юни 2020 г. правителството представи на разширена среща на Националния съвет за европейска интеграция план за действие, насочен към условията и приоритетите, определени в заключенията на Съвета относно Албания от март 2020 г. На 6 май 2020 г. правителството посочи главен преговарящ и преговарящ екип.

Албания е умерено подготвена по отношение на реформата в **публичната администрация**. Продължиха усилията в няколко свързани области, което доведе до известен напредък в прилагането на насоките относно оценките на регулаторното въздействие в ресорните министерства, в разработването на законодателния пакет, свързан с планирането на политиките, в увеличаването на броя на електронните услуги и в подобряването на прозрачността при събирането на данни и управлението на човешките ресурси между централното и местното равнище. Тези осезаеми постижения се нуждаят от по-нататъшно консолидиране. По-специално правителството трябва да увеличи усилията си за разработване на политики, основани в по-голяма степен на факти, чрез изграждането на административен капацитет в ресорните министерства за планиране и наблюдение на политиките, събиране на данни и използване на регулаторни оценки на въздействието с цел по-добро определяне на политиките.

Съдебната система на Албания е до известна степен/умерено подготвена. Изпълнението на всеобхватна и задълбочена съдебна реформа продължи с постоянно темпо и като цяло напредъкът е добър. Новите институции за самоуправление на съдебната власт изпълняват своите задължения, включително управлението на процесите за попълване на свободните длъжности във Висшия съд и Конституционния съд. Висшият съдебен съвет приключи процедурата за подбор на трима кандидати, които не са магистрати, във *Висшия съд*, определени на 11 март 2019 г., като по този начин даде възможност на един от съставите на Съда да функционира и беше спазено съответното *условие за първата МПК*. Процедурата за подбор на четвъртия член, който не е магистрат, скоро ще приключи. Останалите кандидати за магистрати ще бъдат издигнати в рамките на съдебната система. Албания отбелязва напредък по възстановяването на *Конституционния съд* и назначи трима нови членове. Това осигурява основата, на която Конституционният съд може да възвърне своята оперативност — *условие за първата МПК, което почти е изпълнено* — и да повиши общественото доверие. През декември 2019 г. в резултат на проверката Съдът имаше един съдия от общо девет места. Понастоящем Съдът се състои от четирима членове. Възникна спор относно процедурата по назначаване на един от последно номинираните съдии. Венецианската комисия излезе със становище по въпроса, като предостави необходимите насоки на албанските органи за приключване на оставащите назначения в Конституционния съд. С настоящите четирима членове Съдът има минимален кворум, за да се произнася по допустимостта на делата. В ход е процедурата за подбор за заемането на три свободни длъжности. Тя беше леко засегната от кризата с COVID-19, но се очаква да бъде финализирана като приоритет. Към приключване на назначенията в Конституционния съд ще се премине, когато Висшият съд достигне необходимия кворум от три пети от действащите членове, тъй като той е третият орган по назначаването, заедно с парламента и президента на републиката. Новият главен прокурор беше назначен за първи път въз основа на процедурите, установени в последната реформа на съдебната система.

Създаването на **специалната структура за борба с корупцията и организираната престъпност** приключи през 2019 г. с назначаването на главен специален прокурор през декември. С назначаването на тринадесет от петнадесетте специални прокурори **Специалната прокуратура** функционира пълноценно. На 30 юли 2020 г. Висшият прокурорски съвет

назначи директора на **Националното бюро за разследване**, който започна да изпълнява функциите си. Посочените *по-горе развития изпълняват условието за първата МПК*.

Временната повторна оценка на всички съдии и прокурори (**процес на проверка**) напредва стабилно и продължава да дава осезаеми резултати, като *по този начин отговаря на условието за първата МПК*. Мисията за международен надзор продължи да наблюдава протичането на процеса под егидата на Европейската комисия. До момента са обработени над 286 досиета, което доведе до отстраняване от длъжност в 62 % от случаите, най-вече във връзка с необосновани активи или оставки. По време на периода на изолация във връзка с COVID-19 институциите за проверка продължиха да извършват дистанционно редица важни разследващи дейности. Те възобновиха публичните изслушвания през юни 2020 г.

Албания е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с корупцията**. През периода на докладване беше отбелязан добър напредък. Албанските власти засилиха капацитета за функциониране, координация и мониторинг в борбата с корупцията, като *по този начин изпълниха условието за първата МПК*. Албания продължи усилията си за постигане на солидни резултати в разследването, наказателното преследване и преследването по съдебен ред на случаи на корупция. Въпреки че проверката на членовете на съдебната власт е административна процедура, тя е от значение при оценката на конкретните резултати на Албания в борбата с корупцията. Сред тях са освобождаването от длъжност на редица високопоставени магистрати, включително на равнището на Конституционния съд и Висшия съд. През 2019 г. бяха издадени две окончателни присъди за пасивна корупция на съдии, прокурори и други служители в съдебната власт. Също през 2019 г. бяха издадени на първа инстанция 262 присъди на длъжностни лица с по-нисък или среден ранг, в допълнение към 294-те присъди на първа инстанция от 2018 г. Освен това през 2019 г. бяха издадени 246 окончателни присъди на апелативно равнище на длъжностни лица с по-нисък или среден ранг, в допълнение към 289-те окончателни присъди от 2018 г. Бяха положени допълнителни усилия за постигането на стабилни резултати в борбата с корупцията, въпреки че това остава дългосрочна цел, която продължава да изисква допълнителни структурирани и последователни усилия. Въпреки че броят на текущите разследвания се запазва висок, към днешна дата окончателните присъди по дела, засягащи високопоставени длъжностни лица, все още са ограничени. Очаква се новосъздадените специализирани органи за борба с корупцията (специалната структура за борба с корупцията и организираната престъпност и съдилищата за борба с корупцията и организираната престъпност) да укрепят значително цялостния капацитет за разследване и наказателно преследване на корупцията. Като цяло обаче корупцията продължава да бъде широко разпространена и буди сериозно безпокойство.

Албания е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с организираната престъпност**. Страната отбеляза добър напредък в укрепването на борбата с организираната престъпност, включително чрез сътрудничество с държавите — членки на ЕС, и чрез плана за действие за изпълнение на препоръките на Специалната група за финансови действия, като *по този начин изпълни условието за първата МПК*. Допълнително бяха засилени полицейските операции за разбиване на престъпни организации и постигнатият напредък е добър. Както през последните години, през 2019 г. Албания трайно демонстрира твърд, постоянен ангажимент за борба с производството и трафика на канабис. Страната разреши използването на много интрузивен механизъм за мониторинг от страна на трета държава (въздушно проследяване, извършвано от италианската *Guardia di Finanza* и съфинансирано от ЕС). Международното полицейско сътрудничество, особено с държави — членки на ЕС, също се засили, в резултат на което през 2019 г. бяха проведени редица успешни широкомащабни операции за целите на правоприлагането, които продължават и през 2020 г. Сътрудничеството между полицията и прокурорите беше допълнително укрепено. Беше създадена Специалната прокуратура, като ѝ беше предоставен набор от важни инструменти за разследване. Тези действия представляват известен осезаем напредък в изпълнението на миналогодишните препоръки за подобряване на резултатите. Усилията трябва да продължат, за

да се увеличат наказателните преследвания и окончателните присъди, да се води борба с изпирането на пари и да се конфискуват активи, придобити от престъпления, и друго богатство с неизяснен произход. По отношение на борбата с изпирането на пари през юни 2019 г. албанският парламент прие пакета Moneyval, насочен към изпълнение на препоръките, отправени от Moneyval в доклада относно Албания, публикуван през декември 2018 г. Въпреки това на 21 февруари 2020 г. Специалната група за финансови действия (FATF) определи Албания за засилено наблюдение и предложи план за действие, съсредоточен върху някои неизпълнени препоръки. Албания пое политически ангажимент на високо равнище да работи с FATF за изпълнението на този план за действие и започна да прилага посочените в него мерки. Във връзка с това през юли 2020 г. парламентът прие нов закон за регистъра на действителните собственици. Добър напредък беше постигнат в борбата с тероризма и предотвратяването/противодействието на насилническият екстремизъм чрез изпълнение на целите, определени в Съвместния план за действие Е — Западни Балкани по въпросите на борбата с тероризма и в двустранната договореност за изпълнение. Усилията за изпълнение следва да продължат, особено по отношение на борбата с изпирането на пари.

Що се отнася до **основните права**, Албания спазва международните инструменти за правата на човека, а нормативната ѝ уредба е в съответствие с европейските стандарти. По време на периода на докладване страната положи усилия да изпълни задълженията, произтичащи от този контекст. Необходимо е обаче цялостното изпълнение да бъде засилено. Що се отнася до прилагането на Закона за социалното жилищно настаняване, след широки консултации бяха одобрени девет поднормативни акта. Нормативната уредба в сферите на правата на децата и правосъдието за непълнолетни лица също беше подобрена чрез поднормативни актове. Продължават усилията за осъществяване на всеобхватна реформа на поземления сектор и за консолидиране на правата на собственост. През март 2020 г. беше приет Законът за финализиране на преходните процеси на собственост, като бяха взети предвид препоръките в становището на Венецианската комисия от октомври 2019 г. Необходимо е да продължат усилията за напредък в процеса на регистрация и обезщетяване. Албания трябва бързо да приеме останалото законодателство за прилагане във връзка с Рамковия закон за защита на националните малцинства от 2017 г. Също така страната е в процес на изготвяне на закона за предстоящото преброяване на населението. Необходим е бърз напредък както по този въпрос, така и по отношение на регистрацията на имотите. Граждани, принадлежащи към гръцкото малцинство, изразиха загриженост във връзка с правата на собственост в южния крайбрежен регион. Що се отнася до **свободата на изразяване**, страната е до известна степен/умерено подготвена. През декември 2019 г. парламентът одобри набор от изменения в закона за медиите, насочени към регулиране на онлайн медиите и някои аспекти на клеветата, по които Венецианската комисия излезе със становище през юни 2020 г. Измененията не отговарят на международните стандарти и принципи на свободата на медиите и пораждат опасения относно по-голяма цензура и автоцензура и относно възможните пречки пред свободата на изразяване в страната. Представителите на управляващото мнозинство публично поеха ангажимент да предприемат последващи действия във връзка със становището на Венецианската комисия. Проектозаконът за медиите понастоящем се преразглежда в светлината на становището на Венецианската комисия.

По отношение на **миграцията** известен напредък беше постигнат в повишаването на институционалния капацитет за управлението на границите и убежището. Капацитетът за приемане, насочен към справяне със смесените миграционни потоци, беше допълнително увеличен и беше достатъчен за посрещане на нарасналия брой пристигащи. Албания е първата държава на Западните Балкани, в която влезе в сила Споразумението за статуса на европейската гранична и брегова охрана с ЕС (май 2019 г.). Съвместната операция на Frontex, при която заедно с албански гранични служители бяха разположени екипи на гръцко-албанската граница, се оказа успешна за засилването на граничния контрол, повишаването на сигурността по външните граници на ЕС и борбата с контрабандата на мигранти.

Броят на неоснователните молби за убежище, подадени от албански граждани в ЕС, намаля, но продължава да бъде голям, и са нужни непрекъснати и постоянни усилия за неговото намаляване, включително за справяне с непридружените непълнолетни лица. Албания продължи да полага усилия за справяне с неоснователните молби за убежище, подадени от албански граждани до държави — членки на ЕС, и асоциирани към Шенген държави.

През 2019 г. броят на тези неоснователни молби за убежище беше с около 2,7 % по-малък в сравнение с 2018 г. и с почти 20 % по-малък, отколкото през 2017 г. Спадът продължи и през първите два месеца на 2020 г. (преди COVID-19) — с 35 % по-малко в сравнение със същия период на 2019 г. През периода януари—май 2020 г. бяха подадени 3305 молби, докато през същия период на 2019 г. подадените молби наброяваха 10 375, което представлява намаляване с около 74 %. „Процентът на признаване“ (т.е. броят на удовлетворените молби, изразен като процент от всички молби) беше около 6 % — с 1,6 процентни пункта по-малък, отколкото през 2018 г.

Този въпрос изисква и ще продължи да изисква значителни усилия от страна на албанските власти. Освен информационните кампании относно правата и задълженията, свързани с безвизовия режим, задълбочените гранични проверки, отказа на заминаване на граждани с недостатъчни средства и действията за справяне с основните причини, албанските органи засилиха диалога и сътрудничеството с най-засегнатите държави. Във връзка с това в ЕС са командировани трима албански полицейски служители за връзка с цел ускоряване на репатрирането в Албания, а в Тирана е разположен служител за връзка от ЕС, който да съдейства при проверките при излизане.

По отношение на **икономическите критерии** Албания отбеляза известен напредък и понастоящем е умерено подготвена за изграждането на функционираща пазарна икономика. Въпреки че растежът на БВП се забави поради по-ниското производство на водноелектрическа енергия, други сектори имаха добри резултати, а безработицата продължи да намалява до рекордно ниски равнища. Износът нарасна стабилно, а съотношението на държавния дълг към БВП продължи да намалява, но се задържа високо през периода, обхванат от доклада. Банките продължиха да намаляват броя на необслужваните заеми, а кредитирането на частния сектор се увеличи. Бяха предприети стъпки за развитие на финансовия пазар, но финансовото посредничество се запази ниско. Изпълнението на всеобхватната съдебна реформа напредна добре, но все още не е подобрило правната сигурност за бизнеса. Пандемията от COVID-19 изостри структурните слабости и икономическите последици от нея заличиха част от напредъка.

Албания отбеляза известен напредък и има известна степен на подготвеност по отношение на капацитета за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза. Инфраструктурата в областта на енергетиката, транспорта и цифровата комуникация, както и образователните резултати се подобриха, но продължават да съществуват значителни пропуски в сравнение с регионалното и европейското равнище. Конкурентоспособността на Албания е възпрепятствана от липсата на предприемаческо и технологично ноу-хау, значителния недостиг на умения, слабите институции и ниските равнища на инвестиции и качество на инфраструктурата. Интеграцията в международните вериги за създаване на стойност и износът останаха под потенциала. Освен това консолидирането на правата на собственост и осигуряването на напълно функциониращ кадастър са изключително важни предпоставки за увеличаване на инвестициите и достъпа до финансиране, както и за постигане на конкурентоспособност на селскостопанския и туристическия сектор.

Що се отнася до **добросъседските отношения и регионалното сътрудничество**, Албания продължи да участва активно в регионалното сътрудничество и да поддържа добросъседски отношения.

Албания продължи да привежда законодателството си в съответствие с изискванията на ЕС в редица сфери, подобрявайки **способността си за поемане на задълженията, произтичащи от**

членството. В много области страната е умерено подготвена, например финансовия контрол, образованието, културата и статистиката, или е постигнала известна степен на подготвеност, например при обществените поръчки, социалната политика, заетостта и трансевропейските мрежи. Необходимо е Албания да продължи да полага усилия във връзка с общата подготовка за приемането и прилагането на достиженията на правото на ЕС. Приемането на цялостна политика за публичен вътрешен финансов контрол и координирането на нейното изпълнение с текущата реформа на публичната администрация и управлението на публичните финанси продължават да бъдат от ключово значение за една функционираща система за вътрешен контрол в публичния сектор. Албания следва да продължи работата си за развитието на транспортните и енергийните мрежи и свързаните с тях мерки за реформа на свързаността, включително с цел подобряване на свързаността в целия регион. Страната трябва да финализира приемането на вторичното законодателство за изпълнение на реформата в областта на заетостта и да засили междуинституционалната координация по отношение на мерките, засягащи най-уязвимите групи.

Административният капацитет и професионалните стандарти на органите, които отговарят за прилагането на достиженията на правото на ЕС, трябва да бъдат засилени, а независимостта на регулаторните органи — съхранена. Повишаването на прозрачността и отчетността продължава да бъде от съществено значение, по-специално осигуряването на ефективно, ефикасно и прозрачно функциониране на системата на обществените поръчки и на ефективно, ефикасно и прозрачно управление на публичните финанси. Албания продължи да привежда законодателството си в пълно съответствие с всички позиции и декларации по линия на общата външна политика и политика на сигурност на ЕС.

Босна и Херцеговина

Що се отнася до **политическите критерии**, през по-голямата част от периода, обхванат от доклада, Парламентарната асамблея на Босна и Херцеговина беше блокирана по политически причини, което доведе до законодателно изоставане, а Съветът на министрите изпълняваше служебна функция в очакване на назначаването на ново правителство, което стана едва през декември 2019 г., 14 месеца след общите избори. Правителството на федерацията продължава да изпълнява служебна функция. Конституцията на Босна и Херцеговина продължава да бъде в нарушение на Европейската конвенция за правата на човека, що се отнася до решението по дело *Sejdić-Finci* и свързани с него дела. Не беше постигнат напредък в подобряването на изборителната рамка в съответствие с европейските стандарти и в осигуряването на прозрачност на финансирането на политическите партии. Промените, приети през юли 2020 г., следва да дадат възможност за провеждането на местни избори в Мостар през декември — за първи път от 2008 г. насам. В ход е и подготовката за свикването на Парламентарния комитет по стабилизиране и асоцииране, както и за разработването и приемането на национална програма за приемане на достиженията на правото на ЕС. Не беше постигнат напредък в осигуряването на благоприятна среда за гражданското общество. Все още няма съдържателни и систематични консултации с гражданското общество.

Босна и Херцеговина е на ранен етап от **реформата на публичната администрация** и не беше постигнат напредък в осигуряването на професионална и деполитизирана държавна администрация и координиран национален подход към изготвянето на политиките. Всички равнища на управление приеха стратегическата рамка за реформа на публичната администрация и сега трябва да приемат съответния план за действие. Все още не е създаден политически орган, който да ръководи координацията на реформата на публичната администрация. За да се гарантира професионална публична служба, процедурите на публичната служба трябва да се основават на принципите на заслуги и в тях не трябва да се извършва политическа намеса.

Босна и Херцеговина е на ранен етап/има известна степен на подготвеност в областта на **съдебната система**. През периода, обхванат от доклада, не беше отбелязан напредък в тази област. Не бяха предприети подходящи действия във връзка с констатациите в експертния доклад по въпросите на върховенството на закона. Реформите за спазване на етичните норми срещнаха съпротива от самата съдебна власт. Очевидните признаци на влошаване налагат спешни мерки за по-строгото спазване на етичните норми и за възвръщането на доверието на гражданите в съдебната система, като се започне с надеждна и строга система за проверка на финансовите отчети на лицата, заемачи съдебни длъжности. Поставянето на пречки пред съдебната реформа от политици и представители на самата съдебна власт и слабото функциониране на съдебната система пречат на гражданите да упражняват правата си и възпрепятстват борбата с корупцията и организираната престъпност.

Босна и Херцеговина е на ранен етап/има известна степен на подготвеност в предотвратяването и **борбата с корупцията и организираната престъпност**. Не беше постигнат напредък по отношение на ключовите приоритети в становището и препоръките от 2019 г. в тази област, както и по отношение на констатациите в експертния доклад по въпросите на върховенството на закона. Корупцията продължи да бъде широко разпространена и буди сериозна загриженост, като има признаци за политическа обвързаност на всички равнища на управление, което пряко засяга ежедневието на гражданите. Съществуват системни недостатъци в оперативното сътрудничество между правоприлагащите органи, а обменът на разузнавателни данни е много ограничен. Полицията е уязвима на политическа намеса. Финансовите разследвания и изземването на активи са до голяма степен неефективни. Звеното за контакт за сътрудничество с Европол все още не функционира. Не бяха предприети стъпки за установяването на сътрудничество с Евроюст. Страната трябва да подобри своя капацитет и да продължи усилията си в борбата с тероризма и трафика на наркотици.

По отношение на **основните права**, въпреки че законодателната и институционалната рамка са до голяма степен налице, все още не е приета всеобхватна стратегическа рамка. Бяха направени някои стъпки — по-специално Конституционният съд отмени разпоредбата относно смъртното наказание в конституцията на административната единица Република Сръбска, а първият парад на ЛГБТИ се проведе мирно в Сараево. Продължават да съществуват предизвикателства по отношение на свободата на събранията, по-специално в административната единица Република Сръбска. Необходими са значителни реформи, за да се гарантира, че всички граждани могат да упражняват политическите си права, за да се преодолее практиката на „две училища под един покрив“ и за да се осигури приобщаващо и качествено образование за всички. Не беше отбелязан напредък при гарантирането на свободата на изразяване на мнение и свободата на медиите, нито при защитата на журналисти, по-специално чрез подходящи последващи съдебни действия по случаи на заплахи и насилие срещу журналисти и работещи в медиите и чрез обезпечаване на финансовата устойчивост на обществената система за радио- и телевизионно разпръскване.

ЕС предостави значителна подкрепа на Босна и Херцеговина за управление на **миграцията**. ЕС настойчиво приканва властите на Босна и Херцеговина да предприемат спешно всички необходими мерки, за да предотвратят възникването на хуманитарна криза. Освен това ЕС очаква да се извършва надлежно разследване на нарушенията на закона. Босна и Херцеговина трябва да осигури ефективна координация на управлението на границите и на капацитета за управление на миграцията на всички равнища, както и да осигури функционирането на системата за предоставяне на убежище.

По отношение на **икономическите критерии** Босна и Херцеговина отбеляза ограничен напредък и е на ранен етап от изграждането на функционираща пазарна икономика. Качеството на икономическото управление беше засегнато от забавянията при сформирането на правителство и от недостатъчното сътрудничество на равнището на федеративните единици и на държавно равнище, парализирайки, наред с другото, напредъка към подобряване на бизнес средата, която е възпрепятствана от значителни слабости, включително в процедурите за

навлизане на пазара и за излизане от него и във връзка с върховенството на закона и с надзорните и регулаторните институции. Икономическият растеж беше благоприятно повлиян от силното вътрешно търсене, отразяващо значителния приток на парични преводи от работници и ниската инфлация. Публичният сектор остана прекалено голям и неефективен. Финансовият сектор се запази стабилен, а кредитирането се увеличи, докато безработицата намаля, отчасти поради значителното изтичане на работна сила. Икономическото въздействие на COVID-19 обаче доведе до рязък спад на икономическата активност и значително влошаване на пазара на труда.

Босна и Херцеговина отбеляза ограничен напредък и продължава да бъде на ранен етап от подготовката за изграждането на капацитет за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Общото качество на образованието продължи да бъде ниско, а мерките за подобряване на транспортната и енергийната инфраструктура — недостатъчни. Структурното приспособяване беше ограничено, въпреки че е налице известно диверсифициране в търговската структура на страната.

Босна и Херцеговина продължи да участва активно в **регионалното сътрудничество** и да поддържа добросъседски отношения. Постигнат беше напредък в привеждането в съответствие с общата външна политика и политика на сигурност на ЕС, който следва да продължи.

Като цяло Босна и Херцеговина е на ранен етап/има известна степен на подготвеност по отношение на своята готовност и способност да поеме **задълженията, произтичащи от членството в ЕС**, и трябва да ускори значително привеждането на законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС, както и да въведе и приложи съответното законодателство. През периода, обхванат от доклада, беше постигнат ограничен напредък или не беше постигнат напредък по различните глави от достиженията на правото на ЕС. Особено внимание следва да се обърне на областите на свободното движение на стоки, правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, информационното общество и медиите, селското стопанство и развитието на селските райони, рибарството, транспортната политика, енергетиката, икономическата и паричната политика, статистиката, социалната политика и заетостта, предприятията и промишлената политика, регионалната политика и координирането на структурните инструменти, образованието и културата, защитата на потребителите и здравеопазването и финансовия контрол.

Косово

Що се отнася до **political criteria** политическите критерии, периодът, обхванат от доклада, беше белязан от предсрочни парламентарни избори, две промени в правителството и относително дълги периоди със служебно правителство. Поради този нестабилен политически контекст и необходимия акцент върху отговора на пандемията напредъкът в Косово по свързаните с ЕС реформи като цяло беше ограничен.

След като през юли 2019 г. тогавашният министър-председател Рамуш Харадинай подаде оставка, през октомври 2019 г. се проведеха предсрочни парламентарни избори с по-висока избирателна активност, отколкото при предишните избори. Новият парламент беше сформиран през декември 2019 г. и на 3 февруари 2020 г. встъпи в длъжност ново правителство, ръководено от министър-председателя Албин Курти, със заявен ангажимент за продължаване на свързаните с ЕС реформи, насърчаване на икономическото развитие и борба с корупцията и организираната престъпност. Два месеца по-късно обаче това правителство беше освободено с вот на недоверие вследствие на разногласия между коалиционните партньори. Вотът на недоверие доведе до политическа криза, по-специално във връзка с конституционните процедури за формиране на ново правителство. След като Конституционният съд изясни въпроса, на 3 юни 2020 г. встъпи в длъжност ново правителство, ръководено от министър-председателя Авдула Хоти.

През периода, обхванат от доклада, парламентът не подобри своята работа като форум за конструктивен политически диалог и представителство, както стана ясно от честата липса на кворум. В рамките на новия законодателен мандат обаче бяха направени някои подобрения в организацията на неговата дейност. Парламентът следва да даде приоритет на свързаните с ЕС реформи и да гарантира използването на най-добри парламентарни практики.

Парламентарните избори през октомври 2019 г. като цяло бяха добре организирани и прозрачни, но процесът на преброяване на гласовете разкри някои слабости. Кампанията беше плуралистична, с изключение на сръбските райони в Косово, където предизборната обстановка беше белязана от сплашване на кандидати, които не бяха част от листата на партията Srpska Lista, и техните поддръжници. Необходимо е спешно да се обърне внимание на повтарящите се недостатъци в изборния процес в съответствие с препоръките на няколко мисии на ЕС за наблюдение на избори.

Положението в северната част на Косово продължава да бъде предизвикателство, особено що се отнася до корупцията, организираната престъпност и условията за упражняване на свободата на изразяване.

Налице е известна степен на подготвеност при **реформата на публичната администрация**. През обхванатия от доклада период беше постигнат ограничен напредък в повишаването на прозрачността в публичната администрация и в процедурите за възлагане на обществени поръчки. Прилагането на пакета от три закона за реформа на публичната администрация, приет през февруари 2019 г., беше спряно в резултат на политическата ситуация и искането за конституционно преразглеждане на Закона за заплатите и Закона за държавните служители. На 30 юни 2020 г. Конституционният съд обяви целия Закон за заплатите за противоконституционен и постанови, че Законът за държавните служители трябва да бъде изменен, за да влезе изцяло в сила. Законът за организацията и функционирането на държавната администрация е изцяло в сила и прилагането му следва да продължи. Слабата координация на централно и междуведомствено равнище продължава да бъде предизвикателство за пълното изпълнение на реформата. През периода, обхванат от доклада, назначенията, които не се основават на заслуги, продължиха да будят безпокойство, а приобщаващото и основано на факти разработване на политики беше възпрепятствано от *ad hoc* решения, често повлияни от конкретни интереси. Органите на Косово трябва да гарантират, че реформата на публичната администрация остава приоритет и следва да се опират на постигнатия до момента напредък.

Съдебната система на Косово е на ранен етап от подготовката. Известен напредък беше постигнат с частичното прилагане на законодателството в областта на върховенството на закона, включително на Закона за дисциплинарен отговорност на съдиите и прокурорите и на Закона за медиацията, както и с по-нататъшното въвеждане на електронна деловодна система и централен регистър за съдимост. Съдебната власт продължава да бъде изложена на неправомерно политическо влияние. Текущият функционален преглед на сектора на правовата държава предостави солидна основа за реформиране и модернизиране на различни аспекти на съдебната система. Сега властите на Косово следва да продължат тази работа. Правораздаването все още е бавно и неефективно, а институциите, свързани с върховенството на закона, трябва да полагат постоянни усилия за изграждането на капацитет. Пандемията от COVID-19 ограничи провеждането на съдебни заседания в Косово; в Наказателно-процесуалния кодекс обаче се посочва, че ако в продължение на 3 месеца не се провеждат изслушвания, процесът трябва да започне отново. Това правило може да засегне значителен брой наказателни производства (включително по знакови случаи). Органите на Косово следва да предприемат последващи действия по този въпрос и да приемат необходимите мерки за осигуряването на ефективно и ефикасно правораздаване. Косово е на ранен етап/е постигнало известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с корупцията**. Косово отбеляза ограничен напредък в тази област, включително по отношение на разследването и наказателното преследване на дела на високо равнище, конфискацията на активи, както и чрез създаването на специални отдели, които да се занимават с дела за корупция по високите етажи (и организирана престъпност) в

съдилищата. Броят на окончателните конфискации на активи и цялостният капацитет на прокуратурата, включително по отношение на помощния персонал, остават ниски. Корупцията е широко разпространена и продължава да буди сериозно безпокойство. Необходима е силна политическа воля за ефективно справяне с проблемите, свързани с корупцията, както и решителни наказателноправни действия в отговор на корупцията по високите етажи на властта. Преразгледаният Наказателно-процесуален кодекс все още не е приет, а преразглеждането на законодателството за финансиране на политическите партии беше забавено.

Борбата с организираната престъпност в Косово е на ранен етап от своето развитие. Отбелязаният напредък включваше разследването и наказателното преследване на дела по високите етажи, набирането на допълнителен персонал за специалната прокуратура и обучението и повишаването на осведомеността относно замразяването на активи. Цялостният напредък обаче е ограничен. Финансовите разследвания, окончателните конфискации на активи и окончателните присъди са все още малко. Необходими са мерки, с които категорично да се гарантира, че няма политическо вмешателство в оперативните дейности на правоприлагащите органи и прокуратурата. Организираната престъпност в северната част на Косово продължава да бъде предизвикателство за правоприлагащите органи.

През юли 2020 г. Европол и полицията на Косово сключиха работно споразумение. Косово беше единственият партньор на Западните Балкани без структурирано и официално сътрудничество с Европол, което създаде значителни пропуски. Споразумението ще представлява основата за засилено сътрудничество между полицията на Косово, Европол и държавите — членки на ЕС, по-специално в борбата с тероризма, екстремизма и организираната престъпност.

Беше постигнат напредък в борбата с тероризма в съответствие с целите, определени в договореността между ЕС и Косово за изпълнение на Съвместния план за действие за борба с тероризма на Западните Балкани, особено по отношение на рехабилитацията и реинтеграцията на чуждестранни бойци терористи и техните семейства. Необходимо е властите на Косово да действат по-ефективно в борбата с изпирането на пари, а съответното законодателство следва да бъде приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС и международните стандарти.

Нормативната уредба гарантира до голяма степен защитата на правата на човека и **основните права** в съответствие с европейските стандарти. Въпреки това прилагането на законодателството и изпълнението на стратегиите в областта на правата на човека често биват възпрепятствани от недостатъчни финансови и други ресурси, особено на местно равнище, ограничено приоритизиране на политическо ниво и липса на координация. Продължава да е налице силна зависимост от чуждестранни донори. С приемането на Закона за закрила на детето беше изпълнена една от препоръките от миналогодишния доклад. Нужно е да се направи повече за ефективното гарантиране на правата на лицата, принадлежащи към малцинствата, включително ромите, ашкалите и разселените лица, за осигуряването на равенството между половете на практика и за опазването на културното наследство. Косово е постигнало известна степен на подготвеност в областта на **свободата на изразяване**, която е залегнала в конституцията. Косово се характеризира с плуралистична и оживена медийна среда. Институциите в сферата на върховенството на закона трябва да продължат усилията си за последващи действия във връзка със заплахите и нападенията срещу журналисти. Общественият радио- и телевизионен оператор остава уязвим на политическо влияние и все още не е намерено устойчиво решение за неговото финансиране.

Косовските власти постигнаха напредък в управлението както на законната **миграция**, така и на смесените миграционни потоци. Поради притока на лица, търсещи убежище, и на незаконни мигранти Косово задейства своя план за действие в извънредни ситуации. Тези усилия трябва да продължат и да бъдат засилени.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Косово е на ранен етап и е постигнало ограничен напредък в изграждането на функционираща пазарна икономика. Силният икономически растеж продължи и през 2019 г., но трудната ситуация на пазара на труда и липсата на икономическа диверсификация продължават да бъдат предизвикателство. Въпреки че през 2019 г. правителството се придържахме към фискалното правило, структурата на публичните разходи се влоши още повече. Намалването на капиталовите разходи, нарастващият натиск, свързан със социални помощи, които не са насочени към облекчаване на бедността, и увеличаването на заплатите в публичния сектор представляват риск за публичните финанси и възпрепятстват развитието на частния сектор. В бизнес средата имаше ограничени подобрения. развитието на частния сектор продължава да бъде ограничено от често срещана неформална икономика, бавна и неефективна съдебна система, широко разпространена корупция и като цяло слабо придържане към върховенството на закона. Икономическите перспективи на Косово започнаха да се влошават бързо през пролетта на 2020 г., когато мерките за карантина във връзка с COVID-19 прекъснаха финансовите потоци от диаспората. Косово е на ранен етап и е постигнало ограничен напредък по отношение на капацитета за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Качеството на образованието продължава да буди безпокойство. Косово отбелязва известен напредък в подобряването на пътната инфраструктура, но се наблюдават огромни недостатъци в железопътната и енергийната инфраструктура. Въпреки постепенното увеличаване на инвестициите във възобновяеми енергийни източници Косово продължава да разчита предимно на остаряла и ненадеждна система за производство на енергия от въглища. Косово отбелязва известен напредък по отношение на цифровизацията на икономиката. Секторната структура на икономиката се измества към нетърговски дейности, което затруднява конкурентоспособността и растежа на износа на стоки.

Що се отнася до **добросъседските отношения и регионалното сътрудничество**, Косово продължи да участва в повечето регионални форуми. През април 2020 г. правителството на Косово отмени митата, наложени през ноември 2018 г. върху вноса от Сърбия и Босна и Херцеговина, а на 6 юни всички мерки за реципрочност бяха отменени. Това даде възможност за възстановяване на търговията със Сърбия и Босна и Херцеговина и за възобновяване на диалога между Белград и Прищина с посредничеството на ЕС.

Що се отнася до **нормализирането на отношенията със Сърбия**, диалогът с посредничеството на ЕС беше възобновен със срещи на високо равнище на 12 и 16 юли и 7 септември 2020 г. В Брюксел се проведе редица срещи на експертно равнище. Косово трябва да положи допълнителни значителни усилия и да допринесе за постигането на всеобхватно правно обвързващо споразумение със Сърбия. Постигането на такова споразумение е спешно и от решаващо значение, за да могат Косово и Сърбия да напреднат по пътя към членство в ЕС.

Като цяло Косово е достигнало известна степен на подготвеност по отношение на привеждането в съответствие с **европейските стандарти**. Привеждането в съответствие на законодателството продължи в някои области, но често прилагането му е незадоволително. Добър напредък беше постигнат в областта на данъчното облагане, включително по отношение на събирането на приходи. Известен напредък бе отбелязан в сферата на свободното движение на стоки, услуги и капитали, както и при финансовите услуги, обществените поръчки и конкуренцията. Така също беше постигнат известен напредък в областта на енергетиката, по-специално с мерките за енергийна ефективност в публичния сектор и постепенното увеличаване на инвестициите във възобновяеми енергийни източници. Напредъкът по въпросите, свързани с околната среда, беше ограничен. Не беше постигнат напредък в областта на образованието, а качеството на образованието трябва да се подобри значително. Като цяло е необходимо Косово да подобри административния си капацитет и координацията във всички отрасли, за да осигури ефективното прилагане на достиженията на правото на ЕС.

Турция

Въпреки отмяната на извънредното положение през юли 2018 г. неблагоприятното въздействие на двегодишното управление при извънредно положение **демократията** и основните права продължи да се усеща. Някои правни разпоредби, предоставящи извънредни правомощия на държавните органи и запазващи няколко рестриктивни елемента на извънредното положение, бяха включени в закон. Все още не са изпълнени ключови препоръки на Съвета на Европа и неговите органи. Предполагаемите неправомерни действия трябва да бъдат разгледани чрез прозрачни процедури за всеки отделен случай. Наличието на лична наказателна отговорност може да бъде установено единствено при пълно зачитане на разделението на властите, пълна независимост на съдебната власт и съблюдаване на правото на всяко лице на справедлив съдебен процес.

Конституционната структура продължи да централизира правомощията на равнището на президента, без да осигурява стабилно и ефективно разделение на правомощията между изпълнителната, законодателната и съдебната власт. При липсата на ефективен механизъм за взаимен контрол демократичната отчетност на изпълнителната власт продължава да е ограничена до провеждането на избори. При тези условия продължи сериозното отстъпление от зачитането на демократичните стандарти, върховенството на закона и основните свободи. Политическата поляризация продължи да възпрепятства конструктивния парламентарен диалог. Парламентарният контрол над изпълнителната власт се запази слаб. В рамките на президентската система много регулаторни органи и Централната банка бяха пряко свързани с президентството, което подкопава тяхната независимост.

На 23 юни 2019 г. опозиционният кандидат спечели повторно проведените избори за кмет на Истанбул. Въпреки че изборите бяха професионално организирани, те се характеризираха с ограничен плурализъм за демократичните медии и условия, които обективно не бяха справедливи за всички политически партии и кандидати във всяко отношение. Турция трябва да предприеме стъпки за подобряване в по-общ план на изборната среда, като осигури равни условия за всички кандидати и защитава ненарушимостта на изборния процес. В това отношение от ключово значение е изпълнението на препоръките на Венецианската комисия.

Положението в югоизточната част на страната продължи да бъде много обезпокояващо въпреки подобряването по отношение на сигурността. Замяната в югоизточната част на страната на 47 демократично избрани общински кметове от HDP с централно назначени доверени лица постави под въпрос резултатите от демократичния процес на местните избори от 31 март 2019 г. Продължиха арестите и уволненията на избрани кметове и представители на партии, което сериозно накърнява местната демокрация. Правителството продължи да провежда операции по сигурност на фона на непрестанните насилствени действия на Кюрдската работническа партия (РКК), която все още е в списъка на ЕС на лицата, групите и образуванията, участващи в терористични актове. Правителството има законното право да се бори с тероризма, но то е отговорно и за това тази борба да се води в съответствие с принципа на правовата държава, правата на човека и основните свободи. Мерките за борба с тероризма трябва да бъдат пропорционални. Въпреки известни възстановителни дейности малко на брой вътрешно разселени лица са получили обезщетение. Няма видимо развитие по въпроса за възобновяването на надежден политически процес за постигането на мирно и трайно решение.

Гражданското общество беше под постоянен натиск и възможностите му за свободно функциониране продължиха да намаляват. Процесът Gezi и продължаващото задържане в досъдебно производство на Осман Кавала въпреки решение на Европейския съд по правата на човека, с което се иска неговото освобождаване, имаха възпиращ ефект. Административните трудности, с които се сблъскват националните и международните неправителствени организации (НПО), продължиха да възпрепятстват дейностите на гражданското общество. Организациите на гражданското общество останаха изключени от реални законодателни консултации.

Нормативната уредба и институционалната рамка за управление на сектора на сигурността и разузнаването останаха без промяна, със засилен **граждански надзор над силите за сигурност** в рамките на президентската система.

Турция е до известна степен/умерено подготвена за **реформата на публичната администрация**. През периода на докладване се наблюдаваше отстъпление от постигнатото. Основното реструктуриране на публичната администрация и държавната служба след преминаването през 2018 г. към президентска система продължи да оказва отрицателно въздействие върху разработването на политиките, отчетността на администрацията и управлението на човешките ресурси, въпреки че координацията на политиките между централните правителствени институции се запази силна. Промените в системата на държавната служба увеличиха политизирането на администрацията. Не бяха предприети стъпки за разработването на всеобхватна стратегия за реформа на публичната администрация и на цялостна програма за реформа на управлението на публичните финанси. Все още е необходимо да се осигурят ефективни правни средства за защита във връзка с мащабните уволнения, извършени по време на извънредното положение. Останаха въпроси доколко анкетната комисия представлява ефективна съдебна защита.

Съдебната система на Турция е на ранен етап от подготовка и през периода, обхванат от доклада, сериозното отстъпление продължи. Опасенията, по-специално във връзка със системната липса на независимост на съдебната власт, все още са налице. През май 2019 г. президентът обяви стратегията за съдебна реформа за периода 2019—2023 г. Тази стратегия обаче не успява да отстрани основните недостатъци по отношение на независимостта на съдебната власт. Не бяха обявени мерки за преодоляване на опасенията, изразени от Венецианската комисия на Съвета на Европа и в годишните доклади по държави на Европейската комисия. Съществуват опасения, че уволненията при неспазване на съответните процедури са довели до автоцензура и сплашване в съдебната система. Не бяха предприети мерки за промяна в структурата и в подбора на членовете на Съвета на съдиите и прокурорите с цел укрепване на неговата независимост. Опасенията относно липсата на обективни, основани на заслуги, единни и предварително установени критерии за назначаването и повишението на съдии и прокурори се запазиха. Не бяха извършени промени в институцията на наказателните мирови съдии, така че опасенията относно тяхната компетентност и практика остават налице.

Що се отнася до **борбата с корупцията**, Турция остана на ранен етап и не постигна напредък през периода на докладване. В страната все още няма органи за превенция на корупцията. Недостатъците в нормативната уредба и институционалната структура позволиха неправомерно политическо влияние вразследването и наказателното преследване на случаи на корупция. Отчетността и прозрачността на публичните институции трябва да бъдат подобрени. Липсата на стратегия и план за действие за борба с корупцията показват, че няма политическа воля за решителна борба с корупцията. Като цяло корупцията е широко разпространена и продължава да буди безпокойство.

Турция е постигнала известна степен на подготвеност по отношение на **борбата с организираната престъпност**. Като цяло напредъкът е ограничен. Националният план за действие за 2019—2021 г. за изпълнение на националната стратегия за борба с организираната престъпност за 2016—2021 г. беше приет през май 2019 г. Сътрудничеството между Европол и Турция се основава на стратегическо споразумение за сътрудничество, което влезе в сила през юли 2004 г. В ход са преговори за споразумение за оперативно сътрудничество в областта на обмена на лични данни между Европол и Турция, което изисква от Турция да приведе законодателството си в областта на защитата на данните в съответствие с европейските стандарти. Турция следва да подобри резултатите си по отношение на разбиването на престъпни мрежи и конфискацията на активи от престъпна дейност. Необходимо е да се подобри нормативната уредба, уреждаща борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма. Необходими са усилия за подобряване на законодателството относно

киберпрестъпността, конфискацията на активи и защитата на свидетели. От 2010 г. е в сила споразумение за сътрудничество със СЕРПОЛ.

Продължи влошаването на положението във връзка с **правата на човека и основните права**. Много от мерките, въведени по време на извънредното положение, останаха в сила и продължиха да оказват дълбоко и опустошително въздействие. Нормативната уредба съдържа общи гаранции за съблюдаване на правата на човека и основните права, но все още е необходимо законодателството и практиката да бъдат приведени в съответствие с Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ) и съдебната практика на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ). Липсата на институционална независимост, дългите процедури за преразглеждане и липсата на достатъчно индивидуализирани критерии ина подходящи средства за защита хвърлят сериозно съмнение във връзка със способността на анкетната комисия да предоставя ефективни правни средства за защита срещу уволнения. Законодателството, въведено незабавно след отмяната на извънредното положение, премахна основни гаранции за защита на задържаните от злоупотреби, като по този начин увеличи риска от безнаказаност. Упражняването на права е възпрепятствано от фрагментирания характер и ограничената независимост на публичните институции, които отговарят за съблюдаването на тези права и свободи, и от липсата на независима съдебна власт. Наложените ограничения и наблюдението на дейността на журналисти, писатели, адвокати, представители на академичните среди, защитници на правата на човека и хора с критично мнение в широк мащаб имат отрицателно въздействие върху упражняването на тези свободи и водят до автоцензура. Продължава да се съобщава за достоверни твърдения за изтезания и малтретиране. В контекста на пандемията от COVID-19 спорен законодателен пакет предвиди условното освобождаване на до 90 000 затворници. Към юли бяха освободени 65 000 затворници. Пакетът обаче изключваше лицата, задържани в досъдебно производство за предполагаеми престъпления, свързани с тероризъм, включително адвокати, журналисти, политици и защитници на правата на човека.

Продължи сериозното отстъпление по отношение на свободата на изразяване. Непропорционалното прилагане на ограничителните мерки продължи да оказва отрицателно въздействие върху свободата на изразяване и разпространението на мненията на опозиционни гласове. Наказателните дела и издаването на присъди срещу журналисти, защитници на правата на човека, адвокати, писатели и социални медии продължиха. Забраната на Уикипедия беше отменена през декември 2019 г., но блокирането и изтриването на онлайн съдържание без съдебна заповед на неподходящо широк кръг от основания се запазиха. В областта на свободата на събранията и сдруженията имаше допълнително отстъпление, а именно повтарящи се забрани, непропорционална намеса в мирни демонстрации, разследвания, административни глоби и наказателни преследвания срещу демонстранти по обвинения в „дейности, свързани с тероризъм“.

Правата на групите в най-неравностойно положение и на лицата, принадлежащи към малцинства, се нуждаят от по-голяма защита. Ромите продължават да живеят в много лоши условия, като често не разполагат с основни обществени услуги и разчитат на социални помощи. Проектите за обновяване на градската среда продължават да засягат предимно техните селища, което води до разселването на цели семейства. Насилието, основано на пола, дискриминацията, изказванията, подбуждащи към омраза към малцинствата, престъпленията от омраза и нарушенията на човешките права на лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица продължават да предизвикват сериозно безпокойство.

Турция постигна известен напредък в **политиката в областта на миграцията и убежището**. През цялата 2019 г. страната поддържаше ангажимента си за изпълнение на Изявлението на ЕС и Турция от март 2016 г. и изигра ключова роля за гарантирането на ефективното управление на миграционните потоци по маршрута през Източното Средиземноморие. Турция продължи да полага изключителни усилия за предоставянето на безпрецедентна хуманитарна помощ и подкрепа на над 3,6 милиона регистрирани бежанци от Сирия и на около 370 000 регистрирани

бежанци от други държави, които съставляват най-голямата бежанска общност в света. През март 2020 г. обаче Турция активно насърчи мигрантите и бежанците да използват сухоземния маршрут към Европа през Гърция. Това доведе до създаването на неофициален лагер на един от гръцко-турските гранични контролно-пропускателни пунктове в Пазаркуле, в който близо 60 000 мигранти и бежанци живеят при тежки условия. По-късно през март турските органи организираха транспорт за мигрантите и бежанците от граничния район и затвори границите с Гърция и България, с изключение на търговския трафик, поради избухването на пандемията от COVID-19. Въпреки това турският министър на вътрешните работи посочи, че това действие не означава промяна в политиката на Турция да позволява на незаконните мигранти да излизат от страната, и правителството няма намерение да попречи на всеки, който желае да напусне Турция. Въпреки че ЕС отчете увеличаването на миграционната тежест и рисковете, с които Турция се сблъсква на територията си, както и съществените усилия, които страната положи за приемането на 3,7 милиона мигранти и бежанци, той категорично отхвърли използването от Турция на миграционния натиск за политически цели. Като цяло броят на незаконните преминавания на границата между Турция и Гърция все още е значително по-малък, отколкото преди приемането на Изявлението на ЕС и Турция.

Продължителното присъствие на бежанци в страната изисква ефективни мерки за интеграция, за да се избегне възникването на социално напрежение. Органите следва да увеличат достъпа до обществено здраве на мигрантите и бежанците в страната. През 2019 г. беше прието всеобхватно изменение на Закона за чужденците и международната закрила. Турция все още не прилага Споразумението за обратно приемане между ЕС и Турция по отношение на всички държави членки, нито разпоредбите, свързани с граждани на трети държави. Въпреки обявеното ускоряване на работата по либерализирането на визовия режим все още не са изпълнени оставащите критерии за това либерализиране и не са внесени изменения в законите за борба с тероризма и за защита на данните. Турция все още трябва да приведе своето законодателство в областта на визовата политика в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

Външната политика на Турция противоречи все повече на приоритетите на ЕС по линия на общата външна политика и политика на сигурност. Напрежението в региона на Източното Средиземноморие се увеличи още повече през периода, обхванат от доклада, в резултат на незаконните действия и провокативните изявления на Турция, оспорващи правото на Република Кипър да експлоатира въглеводородни ресурси в изключителната икономическа зона на Република Кипър. Турция разположи два сондажни плавателни съда и два кораба за сеизмологични проучвания в изключителната икономическа зона на Република Кипър, включително в зони, за които правителството на Кипър е предоставило лиценз на европейски нефтени и газови дружества, както и в кипърски териториални води. Турските въоръжени сили придружаваха тези кораби по време на техните операции, което представляваше сериозна заплаха за сигурността на региона. Турция оспори и статуса на блокирания град Вароша.

ЕС многократно е подчертавал необходимостта да се зачитат суверенните права на държавите — членки на ЕС, които включват сключването на двустранни споразумения и проучването и използването на техните природни ресурси в съответствие с достиженията на правото на ЕС и международното право, включително Конвенцията на ООН по морско право. Необходимо е Турция да поеме недвусмислен ангажимент във връзка с добросъседските отношения, международните споразумения и мирното уреждане на спорове в съответствие с Хартата на ООН, като при необходимост се обръща към Международния съд. С оглед на неразрешените сондажни дейности на Турция в Източното Средиземноморие, през юли 2019 г. Съветът прие редица мерки, включително да не провежда за момента заседания на Съвета за асоцииране ЕС—Турция, нито допълнителни заседания на диалозите на високо равнище между ЕС и Турция. Освен това през ноември 2019 г. ЕС прие рамка за целеви мерки срещу Турция, а през февруари 2020 г. реши да добави две лица към списъка съгласно тази рамка за санкции.

На 1 октомври 2020 г. Европейският съвет посочи, че при условие че продължат конструктивните усилия за прекратяване на незаконните действия спрямо Гърция и Кипър,

Европейският съвет се е съгласил да даде начало на положителен политически план ЕС — Турция със специален акцент върху модернизацията на митническия съюз и улесняването на търговията, контактите между хората, диалозите на високо равнище, продължаването на сътрудничеството по въпросите на миграцията в съответствие с изявлението на ЕС и Турция от 2016 г. Европейският съвет подчерта също, че в случай на нови едностранни действия или провокации в нарушение на международното право ЕС ще използва всички инструменти и възможности, с които разполага, включително в съответствие с член 29 от ДЕС и член 215 от ДФЕС, за да защити своите интереси и тези на своите държави членки.

Турция все още не е изпълнила задължението си да осигури пълното и недискриминационно прилагане на Допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране между ЕС и Турция и не е премахнала всички пречки пред свободното движение на стоки, включително ограниченията върху директните транспортни връзки с Кипър. Няма напредък в нормализирането на двустранните отношения с Република Кипър.

Подписването през ноември 2019 г. между Турция и правителството на националното съгласие на Либия на двустранен меморандум за разбирателство относно определянето на границите на зоните на морска юрисдикция увеличи напрежението в Източното Средиземноморие, тъй като в него бяха пренебрегнати суверенните права на гръцките острови в тази зона. Рязко се увеличи броят на провокативните действия от страна на Турция към Гърция, по-специално прелитането на турски самолети над населени райони в Гърция. Във връзка с това през декември 2019 г. Европейският съвет недвусмислено потвърди своята солидарност с Гърция и Кипър по отношение на действията на Турция в Източното Средиземноморие и Егейско море. Той подчерта, че меморандумът нарушава суверенните права на трети държави, не е в съответствие с Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право и не може да поражда правни последици за трети държави. През май 2020 г. външните министри на ЕС потвърдиха позицията на ЕС относно продължаващите незаконни дейности на Турция в Източното Средиземноморие, както и относно провокативното и агресивно поведение на Турция по отношение на Кипър и Гърция, като подчертаха, че въздържането от едностранни действия е основен елемент, за да се постигне напредък в диалога между ЕС и Турция, и че незаконните действия на Турция имат сериозно отрицателно въздействие върху целия спектър на отношенията между ЕС и Турция. През октомври 2020 г. Европейският съвет призова Турция да приеме поканата на Кипър за започване на диалог, с който да се уредят всички морски спорове между Турция и Кипър.

ЕС осъди едностранните военни действия на Турция в Североизточна Сирия и настоятелно прикани Турция да прекрати военните си действия, да изтегли силите си и да спазва международното хуманитарно право. Мнозинството от държавите членки решиха да прекратят издаването на лицензи за износ на оръжие за Турция. След въздушни удари срещу турски войски в провинция Идлиб в края на февруари 2020 г. Турция започна военната операция „Пролетен щит“ в района. Турция и Русия се споразумяха за прекратяване на огъня през март 2020 г., което стабилизира фронтовите линии в Северозападна Сирия, образува нов коридор по протежението на магистралата М4 и създаде рамка за съвместни руско-турски военни патрули. Турция запази своите постове за военно наблюдение на място, включително тези, разположени на територии, които понастоящем се контролират от сирийския режим, и засили присъствието си в региона. Турция увеличи значително военното си участие в конфликта в Либия, като допринесе за промяна на положението на място.

Що се отнася до **икономическите критерии**, турската икономика е доста напреднала, но не постигна напредък през периода, обхванат от доклада, и сериозните опасения относно нейното функциониране продължават да са налице. Икономиката се възстанови по-бързо от очакваното след рязкото обезценяване на валутата през лятото на 2018 г. и произтичащата от това рецесия, за което спомогнаха експанзионистичните политики и силният принос на нетния износ. Възстановяването обаче се задържа нестабилно предвид слабия пазар на труда и необходимостта от коригиране на счетоводните баланси на предприятията. С развитието на

кризата с COVID-19 властите предприеха редица мерки за смекчаване на икономическите последици от пандемията, включително значително увеличение на паричната маса. Тези мерки обаче бяха ограничени от стеснено политическо пространство, по-специално във фискалната област, и от институционални слабости. Салдото по текущата сметка, което значително се беше подобрило от 2017 г. насам, започна отново да се влошава към края на 2019 г., което доведе до чувствително увеличение на вносните мита и нетарифните бариери. Поради големите нужди от външно финансиране Турция продължи да бъде изложена на бързите промени в нагласите на инвеститорите, утежнени от пандемията и нарастващите геополитически рискове. Инфлацията спадна от много високо равнище, но остана висока и доста над целта. Доверието в паричната политика отслабна още повече поради освобождаването от длъжност на управителя на Централната банка на Република Турция и поради продължаващия политически натиск. Отслабването на лирата продължи да допринася за ценовата конкурентоспособност, а реалният ефективен обменен курс се обезцени през 2019 г. — тенденция, която допълнително се ускори през 2020 г.

Правителството продължи да подобрява допълнително регулаторната среда за предприятията. Въпреки това неформалният сектор продължава да бъде голям. Държавната намеса в механизмите за определяне на цените се запази, така както и липсата на правила за прилагане, правоприлагане, прозрачност и институционална структура в областта на държавната помощ. Финансовият сектор остана стабилен. Уязвимостта обаче нарасна, по-специално поради бързия растеж на кредитирането в държавните банки и различните регулаторни мерки, насочени към стимулиране на кредитната дейност. Високото равнище на безработица, по-специално сред младите хора и жените, съчетано с намаляващата заетост, ниската трудова мобилност и високият дял на недекларирания труд, продължава да буди сериозно безпокойство.

Турция отбеляза ограничен напредък и е добре подготвена за постигане на способност да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в ЕС. Разходите за научноизследователска и развойна дейност се увеличиха, въпреки че остават доста под целта на правителството. Прекомерните инвестиции и неправилното разпределение на средства намаляха. Постигнат бе напредък в диверсификацията на енергийните доставки, но са необходими реформи за отварянето на пазара на природен газ и увеличаването на конкуренцията на него. В образованието продължават да съществуват значителни проблеми по отношение на качеството и достъпа. Жените срещат трудности при достъпа до качествено образование и до пазара на труда. Въпреки че Турция продължава да бъде добре интегрирана с пазара на ЕС по отношение както на търговските, така и на инвестиционните връзки, относителният дял на ЕС във външната търговия на Турция намаля още повече поради нарастващия списък на отклонения от задълженията на Турция съгласно митническия съюз между ЕС и Турция.

Що се отнася до **способността да поеме задълженията, произтичащи от членството**, Турция продължи процеса на привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС, но с ограничено темпо и по фрагментиран начин. Продължават да се наблюдават случаи на отстъпление по редица ключови аспекти в областите на конкуренцията (поради увеличаването на държавната помощ и липсата на прозрачност при нея), информационното общество и медиите, икономическата и паричната политика, митническия съюз, външните отношения и външната политика, политиката на сигурност и отбрана. Турция е постигнала значителен напредък в областите на дружественото право, трансевропейските мрежи, науката и научните изследвания и добра степен на подготвеност в редица области, включително свободното движение на стоки, правото в областта на интелектуалната собственост, финансовите услуги и политиката за предприятия и промишлеността. Турция е умерено подготвена в областта на обществените поръчки, където продължават да са налице съществени пропуски в привеждането ѝ в съответствие. Също така страната е умерено подготвена в области като свободното движение на капитали, транспортната политика, енергетиката, данъчното облагане, икономическия и паричен съюз и статистиката, където са необходими допълнителни значителни усилия по всички направления. Като цяло в повечето области все още е необходимо

да бъдат разработени и приложени по-амбициозни и по-добре координирани политики. Във всички области е необходимо да се обърне повече внимание на прилагането на законодателството, а в много от тях трябва да бъде отбелязан допълнителен значителен напредък, за да се постигне привеждане на законодателството в съответствие с достиженията на правото на ЕС, да се засили независимостта на регулаторните органи и да се изгради административен капацитет.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2 — Изпълнение на Стратегията за Западните Балкани и Приоритетната програма от София: засилен ангажимент на ЕС

Изпълнението на Стратегията за Западните Балкани и Приоритетната програма от София, приети на срещата на върха ЕС—Западни Балкани в София през май 2018 г., продължи през 2019—2020 г. И двата документа предвиждат действия в шест водещи приоритетни области: върховенство на закона, миграция и сигурност, социално-икономическо развитие, свързаност, програма в областта на цифровите технологии и добросъседски отношения.

Изпълнението на тези приоритети се осъществяваше чрез засилен политически ангажимент, укрепване на оперативните връзки между Западните Балкани и ЕС и неговите агенции, осигуряване на по-голям достъп до финансиране и техническа помощ и пренасочване на финансова помощ от ЕС по линия на Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП), от който само за 2019 г. бяха заделени около 1,1 милиарда евро за Западните Балкани.

След провеждането на първата от 15 години насам среща на върха ЕС—Западни Балкани в София през май 2018 г., през 2019 г. продължи по-нататъшната работа с региона с провеждането на среща на високо равнище в рамките на Берлинския процес в Познан, Полша, и 12 срещи на министерско равнище, посветени на укрепването на регионалното сътрудничество и изграждането на по-тесни връзки с ЕС в приоритетните области. Проведената на 6 май 2020 г. в Загреб среща на върха между ЕС и Западните Балкани беше съсредоточена върху засилването на регионалното сътрудничество и подкрепата от ЕС в контекста на кризата с COVID-19. Този непрекъснат ангажимент доведе до напредък по всички водещи инициативи и до приключване на над две трети от планираните действия.

Водеща инициатива 1 — Засилване на подкрепата за принципите на правовата държава — е съсредоточена върху три приоритета: по-добър мониторинг на реформите в съдебната система, по-целенасочена техническа помощ при правоприлагането и засилване на подкрепата за спазването на основните права, включително равенството между половете, гражданското общество, активната гражданска позиция в областта на демокрацията и независимите медии. Важен етап в тази област беше Форумът на министрите на правосъдието и вътрешните работи на страните от Западните Балкани, проведен в Скопие през ноември 2019 г., особено по отношение на по-нататъшното укрепване на сътрудничеството с агенциите на ЕС в областта на правосъдието и вътрешните работи (ПВР) и ангажираността в областта на сигурността, борбата с корупцията и организираната престъпност и реформата на съдебната система.

Що се отнася до наблюдението на съдебните реформи, новият подход на Комисията се основава на едновременно „партньорски проверки“ във всичките шест партньорски администрации по конкретни въпроси. През 2019 г. Комисията приключи трите поредици от партньорски проверки, планирани в стратегията, във връзка с изпълнението на съдебни решения, обществените поръчки и корупцията по високите етажи на властта. Заедно със Световната банка и Комисията за ефикасност на правосъдието на Съвета на Европа (СЕРЕЈ) Комисията разработва също така нови начини за събиране на хармонизирани данни от правосъдните системи. През първата половина на 2020 г. сбяха извършени поредица от регионални проучвания в областта на правосъдието и хармонизирано събиране на данни в региона. Важен проект в тази област е и наблюдението, извършвано от Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), на съдебни процеси в областта на корупцията и организираната престъпност. Той ще бъде подписан скоро с Албания, Босна и Херцеговина, Косово, Черна гора и Северна Македония, докато със Сърбия все още текат дискусии.

Също така Комисията се ангажира да участва в по-целенасочена форма на техническа помощ, а именно консултантски мисии, с акцент върху реформите в сферата на правосъдието и борбата с организираната престъпност и корупцията. В момента се провеждат четири такива

консултативни мисии в Черна гора, Албания, Косово и Босна и Херцеговина, а финансирането за мисии в Северна Македония и Сърбия е прието и дейностите ще започнат през 2020 г.

Накрая, Комисията продължава да работи в тясно сътрудничество с Европейския фонд за демокрация в подкрепа на независимите медийни платформи, гражданското общество и активистите за демокрация. Благодарение на допълнителна подкрепа от ЕС фондът разшири операциите си за Западните Балкани с 19 нови договорености за безвъзмездни средства, насочени към 90 независими медийни организации.

Водеща инициатива 2 — Засилване на ангажмента в областта на сигурността и миграцията — се отнася до участието на региона в действия за справяне с общите заплахи за сигурността, в това число тероризма, насилническият екстремизъм, радикализацията, организираната престъпност, трафика на хора и огнестрелни оръжия и хибридните заплахи, и до изграждането на капацитет на партньорите за преодоляване на предизвикателствата, свързани с миграцията и сигурността. Подкрепа за това направление беше изразена на министерски срещи в Познан през юли и в Скопие през ноември 2019 г., които бяха от основно значение за установяването на по-тясно сътрудничество в областите на сигурността, миграцията, малките оръжия и леките въоръжения и за предприемането на съвместни мерки за борба с тероризма.

В областта на борбата с тероризма през 2018 г. Комисията и партньорите от Западните Балкани постигнаха съгласие по съвместен план за действие за борба с тероризма, а през 2019 г. бяха разработени и подписани шест отделни плана за действие, които понастоящем се изпълняват с подкрепата на Комисията. Регионалната мрежа от национални координатори по въпросите на предотвратяването на насилствения екстремизъм, създадена през 2018 г., функционира пълноценно и заседава редовно. През юни 2019 г. приключи оценката на Плана за действие между ЕС и Югоизточна Европа относно трафика на огнестрелни оръжия за периода 2015—2019 г. На 24 юли 2020 г. беше приет нов план за действие¹, за чието изпълнение се предоставя финансиране по линия на бюджета на ОВППС и ИПП.

ЕС продължи да работи с партньорите от Западните Балкани за тяхното участие в цикъла на политиката на ЕС за борба с тежката и организираната престъпност, както и при подготовката и изпълнението на съответните годишни планове за действие. От 2018 г. насам все по-често се използват съвместни екипи за разследване по дела, свързани с организирана престъпност. За периода 2018—2019 г. бяха регистрирани общо 226 случая с участието на партньори от Западните Балкани и Турция и бяха разположени 16 съвместни екипа за разследване. Освен това през 2019 г. две държави от Западните Балкани — Босна и Херцеговина и Сърбия, участваха за първи път в три координационни центъра. Сътрудничеството между Западните Балкани и Европол беше допълнително засилено благодарение на разполагането, финансирано от ИПП, на служители за връзка за Албания, Босна и Херцеговина и Сърбия през периода 2019—2020 г., както и благодарение на подписването през юли 2020 г. на нови работни договорености между Европол и Косово.

По отношение на общата външна политика и политика на сигурност/общата политика за сигурност и отбрана ЕСВД продължи по-честото провеждане на срещи в рамките на диалога със Западните Балкани в областта на ОВППС, за да се насърчи по-нататъшното съгласуване на позициите на региона с общите позиции на ЕС. В сила са рамкови споразумения за партньорство с пет държави от Западните Балкани, които допринасят за военни мисии и операции по линия на ОПСО. С подкрепата на ЕСВД и Комисията бяха осъществени допитвания за хибридни рискове в четири от партньорите от Западните Балкани, за да се направи оценка на евентуалните им слабости и да се насочи по-добре помощта от ЕС to help build capacities and increase resilience.

¹ COM(2020) 608 final

Напредна работата по киберсигурността и прилагането на Конвенцията от Будапеща за киберпрестъпността в сътрудничество с ENISA, ECTEG, Европол и CEPOL и с подкрепата на специални регионални програми по линия на ИПП. Европейският център за борба с киберпрестъпността подписа споразумения за сътрудничество с пет държави от Западните Балкани. В процес на установяване са по-тесни отношения с ENISA.

Във връзка с миграцията Комисията, в сътрудничество със съответните агенции на ЕС и международни организации, продължава да работи по амбициозни проекти в областта на управлението на миграцията, като изгражда у партньорите капацитет за управление на смесени миграционни потоци и въвежда процедури за предоставяне на убежище, механизми за връщане и обмен на информация. Тя предприе също така инициативи за по-добро координиране на работата на служителите за връзка по въпросите на миграцията, командировани в региона, и за подобряване на обмена на оперативна информация.

Комисията продължи своите усилия за улесняване на по-активната дейност на агенциите в областта на ПВР на Западните Балкани. В допълнение към работните договорености с Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании и споразуменията за сътрудничество на Евроюст с Албания, Черна гора, Северна Македония и Сърбия Комисията приключи преговорите по споразуменията за статуса на Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex) с петте държави от региона, които имат обща граница с ЕС. Споразуменията с Албания, Сърбия и Черна гора бяха подписани и бяха разположени първите гранични служители. Евроюст сключи споразумения за сътрудничество с четири държави от Западните Балкани. В сила са споразуменията за сътрудничество, подписани с Албания през октомври 2018 г. и със Сърбия през ноември 2019 г. И накрая, Европол подписа оперативни споразумения с пет държави от Западните Балкани и работна договореност за стратегическо сътрудничество с Косово. С подкрепа от ИПП в Албания беше изпратен служител за връзка на Европол, а акредитацията на служителя за връзка в Сърбия все още не е приключила.

Водеща инициатива 3 — Подкрепа за социално-икономическото развитие — е съсредоточена върху насърчаването на напредъка в установяването на регионално икономическо пространство, адаптирането на наличните инвестиционни рамки с цел стимулиране на инвестициите в региона, по-стратегическото използване на програмите за икономически реформи и подкрепата за реформите в образованието, пазара на труда и социалните реформи. Срещата на министрите на икономиката в Познан през юли беше важен етап в тази приоритетна област, по-специално установяването на регионално икономическо пространство и осъществяването на инициативи в областта на професионалното обучение, мобилността на студентите и признаването на квалификациите. Първата министерска среща ЕС—Западни Балкани по въпросите на заетостта и социалните въпроси отрази значението на едно ново засилено социално измерение на Западните Балкани, с по-голям акцент върху заетостта и социалните реформи. През 2019 г. в Белград беше проведена осмата годишна среща на министерско равнище на Платформата на Западните Балкани за образование и обучение.

Комисията, заедно със Съвета за регионално сътрудничество, продължи да спомага за изпълнението на многогодишния план за действие за регионално икономическо пространство. Въпреки сложната политическа обстановка през 2019 г., в тази област могат да се отчетат редица постижения, включително постигането на споразумение относно сертификатите за произход, приемането на стратегията на ЦЕФТА за управление на риска в областта на митниците, приемането на Допълнителен протокол 6 на ЦЕФТА относно търговията с услуги, постигането на споразумение относно одобрените икономически оператори и решение за започване на преговори по Допълнителен протокол 7 относно механизма за уреждане на търговски спорове. С подкрепата на ЕС беше публикуван доклад на Световната банка относно диверсификацията на финансовите пазари в региона, който ще послужи за основа при разработването на бъдещи действия в това отношение.

През 2019 г. продължи разширяването на Инвестиционната рамка за Западните Балкани (ИРЗБ), като към фонда се присъединиха нови и неучаствали досега донори и започна подготовката за интервенции в нови области, като например зелената програма, социалната инфраструктура и програмата в областта на цифровите технологии. Напълно оперативна е и Регионалната схема за гаранция за младежта в размер на 10 милиона евро, която е предназначена да подпомага стартиращи предприятия и би могла да осигури финансиране в размер до 80 милиона евро. Комисията също така предостави на Западните Балкани подкрепа за разработването на стратегии за интелигентна специализация, като през 2019 г. Черна гора прие първата стратегия за интелигентна специализация в региона, а Сърбия прие своята стратегия в началото на 2020 г.

Като част от подкрепата на Европейския съюз за Западните Балкани в борбата с COVID-19 и за възстановяване след пандемията ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ мобилизира чрез международните финансови институции пакет за икономическо съживяване на стойност 455 милиона евро, насочени към смекчаване на икономическото въздействие на пандемията. Това включва пакет от специални мерки в размер на 95 милиона евро Special Measure package comprising a EUR 60 million top-up to , който обхваща допълнително финансиране в размер на 60 милиона евро за Инструмента за развитие на предприятията и иновациите на Световната банка (WB EDIF), придобиването на нови акции по линия на Европейския фонд за Югоизточна Европа (EFSE) и Фонда за екологосъобразен растеж на обща стойност 20 милиона евро и 15 милиона евро принос към регионалната програма за конкурентоспособност на WB EDIF, за да се увеличи наличната ликвидност, от която МСП се нуждаят, за да оцелеят в кризата.

Пакетът включва и преориентиране на Гаранцията за Западните Балкани в размер на 120 милиона евро, по линия на която през пролетта на 2020 г. бяха предоставени три „Специфични гаранции за COVID-19“, за да се подпомогне достъпът до ликвидност за МСП и по този начин да се смекчат икономическите последици от пандемията.

Освен спешно необходимите ликвидни средства за МСП пакетът също така подготвя почвата за фазата на възстановяване, като предоставя принос от ЕС в размер на 30 милиона евро за новия Фонд за иновации в предприятията II (ENIF II) и Фонда за разширяване на предприятията II (ENEF II), за да се гарантира, че МСП имат достъп до диверсифициран източник на финансиране и ликвидност, както и 8 милиона евро за Механизма за развитие на ЕФЮЕ за предоставянето на техническа помощ на МСП и предприемачите.

Понастоящем програмите на партньорите от Западните Балкани за икономически реформи, свързани с ЕС, са приведени в съответствие с европейския семестър и тяхната оценка от Комисията е по-аналитична и насочена в по-голяма степен към набелязаните ключови структурни предизвикателства за всяка икономика. Предоставя се и техническа помощ за определяне на разходите и бюджетиране на структурните реформи. Освен това финансовата подкрепа от ЕС за заетостта, образованието, социалното приобщаване и здравеопазването беше засилена чрез редица нови двустранни програми за подпомагане, както и чрез схема за мобилност в областта на професионалното образование и обучение за региона, като през 2019 г. и 2020 г. бяха публикувани две покани за представяне на предложения. Проектите, избрани в рамките на тези покани, ще подкрепят международната мобилност на персонала и учащите се в областта на ПОО, както и изграждането на капацитет на училищата за ПОО. ЕС постепенно увеличава подкрепата си по програма „Еразъм +“, която се удвои през 2019 г. и 2020 г. в сравнение с 2018 г.

Водеща инициатива 4 — Увеличаване на свързаността — се съсредоточава върху развиването на транспортните и енергийните връзки в региона с цел улесняване на търговията и стимулиране на икономическия растеж. Действията, предвидени в тази водеща инициатива, са планиране и инвестиции в инфраструктура и създаване на подходяща регулаторна среда за интеграция на регионалните пазари. На срещата на министрите на енергетиката и околната среда в Подгорица през февруари 2019 г. беше приета Декларацията за прехода към чиста

енергия, одобрена от всичките шест партньори от Западните Балкани. Това сътрудничество беше доразвито на срещата на високо равнище в Познан, на която партньорите се споразумяха да следват амбициозна Зелена програма за региона, която понастоящем придружава Икономическия и инвестиционен план за Западните Балкани.

В сферата на енергетиката Комисията работи за улесняване на разширяването на енергийния съюз на ЕС към Западните Балкани и за създаване на единно регулаторно пространство съгласно Договора за създаване на Енергийна общност. За да се осъществи по-нататъшен напредък в тази област, ще са необходими изменения на Договора и напредък в нормализирането на отношенията между Сърбия и Косово. Редица финансови инструменти продължават да подпомагат региона при екологизирането на енергийния сектор, включително програмата „Екология за растеж“ и Регионалната програма за енергийна ефективност.

В областта на транспорта Комисията продължи да подкрепя изпълнението на Договора за транспортната общност и функционирането на неговия секретариат. Секретариатът беше официално създаден през 2019 г., а постоянният директор беше назначен през 2020 г. Транспортната общност продължи да улеснява договарянето на двустранни споразумения относно интегрирането на 32 приоритетни гранични контролно-пропускателни пункта в региона. Тя изготви също така План за действие за регионална стратегия за железопътния транспорт и План за действие за безопасност по пътищата в региона, като и двата документа бяха одобрени на срещата на високо равнище в Познан. По този повод бе стартирана и схема за предоставяне на безвъзмездни средства в размер на 15 милиона евро за пътна безопасност.

Що се отнася до инвестициите в инфраструктура, през 2019 г. Инвестиционната рамка за Западните Балкани (ИРЗБ) продължи да подкрепя програмата за свързаност с приемането на пакет от 8 нови проекта на стойност 180 милиона евро за свързаност в областта на енергетиката и транспорта, обявен на срещата на върха в Познан. От създаването на ИРЗБ Комисията е предоставила безвъзмездни средства в размер на 880 милиона евро за 39 приоритетни проекта чрез този инструмент, който на свой ред мобилизира външни инвестиции от над 3,2 милиарда евро. Както беше планирано, очаква се до края на 2020 г. да бъде изпълнен поетият през 2015 г. първоначален ангажимент за 1 милиард евро за изпълнението на програмата за свързаност.

Водеща инициатива 5 — Програма в областта на цифровите технологии за Западните Балкани — е съсредоточена върху изграждането на цифрова икономика и общество в региона. От нейното начало през 2018 г. ЕС е дал достъп на партньорите от Западните Балкани до европейските цифрови форуми и групи. По-специално партньорите имат статут на наблюдатели в Групата на европейските регулатори за аудио-визуални медийни услуги, Групата на високо равнище за цифровия единен пазар и Органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения. Полагат се усилия за тяхното асоцииране към работата на Европейската агенция за информационна сигурност (ENISA).

Ключово постижение на програмата през 2019 г. беше приемането на новото регионално споразумение за роуминг за премахването на вътрешнорегионалните такси за роуминг на Западните Балкани и влизането му в сила през юли 2019 г.

Комисията подкрепя внедряването на ширококоловия достъп в региона. От 2018 г. насам по линия на ИРЗБ бяха одобрени единадесет договорености за отпускане на безвъзмездни средства за техническа помощ за пет партньори бенефициери от общия пакет от 30 милиона евро, обявен за тази цел на срещата на високо равнище в София. С одобрената безвъзмездна помощ се подпомага подготовката на проекти за внедряването на ширококолов достъп в селските райони, за подобряването на цифровата свързаност на общините (напр. концепции за интелигентни градове) или за оценяването на потенциала за развитие на високопроизводителна изчислителна инфраструктура.

Програмата „Механизъм за свързване на Европа“ предостави набор от общи и многократно използвани инфраструктури за цифрови услуги, известни също като градивни елементи, които

могат да бъдат използвани от партньорите от Западните Балкани, за да се осигурят трансгранични цифрови инфраструктури и услуги, като се улесни предоставянето на цифрови обществени услуги в различните сектори и през граница.

И накрая, Комисията продължи да приобщава партньорите към различни инициативи на Общността в областта на цифровите умения, електронните обществени поръчки, електронното управление и електронното здравеопазване. Сред тези инициативи са мрежата на Службата по широколентовия достъп, схемата за стажове в сферата на цифровите технологии, посланиците на европейската седмица на програмирането, програмата ISA2, мрежата за електронно здравеопазване, Европейският алианс за изкуствен интелект и Обсерваторията и Форумът на ЕС за блоковите вериги.

Водеща инициатива 6 — Подкрепа за помирието и добросъседските отношения — се съсредоточава върху насърчаването на устойчив и траен мир в региона чрез работа по три теми: справяне с наследството от миналото, възстановяване на междуличностните контакти и засилване на сътрудничеството в области от взаимен интерес. Тези въпроси се включват редовно в дневния ред на заседанията на министрите на външните работи на страните от Западните Балкани, както и на редовните срещи на високо равнище по двустранни въпроси.

Що се отнася до наследството от миналото, Комисията продължи да подкрепя Международния остатъчен механизъм за наказателните трибунали и специализираните състави за Косово, за да се засили борбата с безнаказаността за военните престъпления. Заедно с Международната комисия за изчезнали лица и Международния комитет на Червения кръст Комисията подкрепя усилията за решаване на оставащите случаи на изчезнали лица и за удовлетворяване на потребностите на техните семейства. Комисията също така започна проучване за определяне на обхвата на противопехотните мини в региона. Комисията продължи активната си подкрепа за създаването на регионална комисия за истината при подготовката на срещите на високо равнище в Лондон и Познан, но напредъкът в тази област е в застой. Комисията продължи да подкрепя и други инициативи на гражданското общество, насърчаващи помирието и обмяна между общностите в различни ключови области, като медиите, правата на човека и равенството между половете.

Комисията подкрепи редица успешни инициативи в областта на културата и спорта като двигатели на контактите между хората и икономическия растеж, включително чрез Платформата за културна дипломация, програмата „Европа за гражданите“, действие за борба с трафика на културни ценности, предприето заедно с ЮНЕСКО, специална покана за предложения от организации от Западните Балкани в рамките на програмата „Творческа Европа“, както и участие на Западните Балкани в седмицата на спорта в ЕС и пилотен проект за мобилност в спорта.

За да сближи младите хора в региона, ЕС също така предоставя финансова помощ на Регионалната служба за младежко сътрудничество (RYCO). Беше създадена Младежка лаборатория за Западните Балкани с цел да се даде възможност на младите хора да участват в изготвянето на политиките, в момента се подготвя междурегионална схема за училищен обмен, а схемата на ЕС за млади специалисти в региона ще бъде подновена. Асоциацията на бившите възпитаници от Западните Балкани също проведе първото си общо събрание и избра първите два кръга от местни проекти. И накрая, програмата за трансгранично сътрудничество продължи да укрепва сътрудничеството в области от взаимен интерес като туризма, заетостта, трудовата мобилност и природното наследство.

Комисията възнамерява да продължи своята дейност въз основа на описаните по-горе постижения през 2020 г., за да изпълни изцяло ангажиментите, поети в стратегията за Западните Балкани. Когато е целесъобразно, те ще бъдат доразвити в действия в рамките на Пакта за икономическо и инвестиционно развитие от 2020 г. Трайната ангажираност и конструктивното регионално сътрудничество на партньорите от Западните Балкани, както и на държавите членки

и други международни институции, ще бъдат от съществено значение за постигането на тези амбициозни цели на регионалното сътрудничество.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ (към 3.4.2020 г.)

Демография	Забе лежк а	Черна гора		Северна Македония		Албания		Сърбия		Турция		Босна и Херцеговина		Косово*		ЕС-27	
		2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Общ брой на населението (в хиляди)		622,4	622,4	2 073,7	2 075,3	2 876,6	2 870,3	7 040,3	7 001,4	79 815	80 811	3 509,7	3 502,6	1 783,5 е	1 798,5 е	445 534 р	446 098 р
Дял на лицата на възраст 15—64 години от общото население (в %)		67,4	67,2	70,2	69,9	68,7	68,8	66,3	65,7	68,0	67,9	:	:	66,8	66,8	65,1	64,8p
Коефициент на естествен прираст на населението (на 1 000 жители)		1,5	1,2	0,7	0,8	3,0	2,5	-5,5	-5,4	10,8	10,1	-2,0	:	8,2e	10,3e	-0,8	-1,0p
Очаквана продължителност на живота при раждане, мъже (в години)		73,9	74,5	74,1	74,6	77,1	77,4	73,1	73,5	75,7	76,2	:	:	:	:	78,1	78,2p
Очаквана продължителност на живота при раждане, жени (в години)		79,2	79,3	77,9	78,8	80,1	80,5	78,1	78,4	81,3	81,6	:	:	:	:	83,6	83,7p

Пазар на труда	Забе лежк а	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Коефициент на икономическа активност на лицата на възраст 20—64 години: дял на икономически активното население на възраст 20—64 години (в %)	1)	69,3	70,5	70,3	70,4	73,9	74,8	71,2	72,5	61,9	62,3	58,4	58,4	49,0	46,6	77,5	77,9
Коефициент на икономическа активност при мъжете на възраст 20—64 години: дял на икономически активните мъже на възраст 20—64 години (в %)	1)	77,0	78,6	84,4	84,2	84,3	84,5	78,8	80,2	83,7	83,8	71,3	71,7	75,1	72,7	83,6	84,0
Коефициент на икономическа активност при жените на възраст 20—64 години: дял на икономически активните жени на възраст 20—64 години (в %)	1)	61,7	62,5	55,7	56,3	63,5	65,4	63,6	64,8	40,0	40,8	45,6	45,0	22,6	20,7	71,4	71,8
Коефициент на заетост, лица на възраст 20—64 г. (% от населението)																	

Общо		58,2	59,8	54,8	56,1	63,9	65,6	61,5	63,1	55,3	55,6	46,6	47,7	34,4	33,2	71,3	72,3
Мъже		65,2	66,7	65,6	66,6	72,1	73,9	68,5	70,5	76,1	76,0	58,1	59,5	54,0	52,6	77,2	78,2
Жени		51,4	52,9	43,7	45,2	55,6	57,4	54,5	55,8	34,4	35,2	35,1	35,8	14,6	14,1	65,4	66,4

Пазар на труда, продължение	Забе лежк а	Черна гора		Северна Македония		Албания		Сърбия		Турция		Босна и Херцеговина		Косово		ЕС-27	
		2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Лица на възраст 15—24 години, неангажирани с трудова дейност, образование или обучение, % от населението в тази възрастова група		16,7	16,2	24,9	24,1	25,9	26,5	17,2	16,5	24,2	24,5	24,3	21,6	27,4	30,1	11,0	10,5
Лица на възраст 15—29 години, неангажирани с трудова дейност, образование или обучение, % от населението в тази възрастова група		21,4	21,0	31,1	29,8	29,7	28,6	21,7	20,1	27,5	27,7	28,8	25,5	35,0	37,3	13,7	13,1
Заетост по основни сектори																	
Селско стопанство, горско стопанство и рибарство (в %)		7,9	8,0	16,2	15,7	38,2e	37,4e	17,2	15,9	19,4	18,4	18,9	15,7	4,4	3,5	4,7	4,5
Промисленост (в %)		9,5	9,9	22,5	22,6	12,5e	12,7e	21,2	22,5	19,1	19,7	22,2	23,5	17,4	14,3	18,3	18,2
Строителство (в %)		7,6	9,0	7,2	7,4	6,9e	7,0e	4,1	4,4	7,4	6,9	7,3	8,7	12,9	11,9	6,6	6,7
Услуги (в %)		75,0	73,1	53,2	52,9	42,4e	42,9e	57,5	57,2	54,1	54,9	51,6	52,1	65,3	70,3	70,4	70,6
Лица, назначени в публичния сектор, като дял от общата заетост, лица на възраст 20—64 години (в %)	2)	32,6	31,7	:	:	16,4e	15,9e	27,8	27,3	13,3	15,4	18,4	18,4	28,4	30,8	:	:
Лица, назначени в публичния сектор, като дял от общата заетост, лица на възраст 20—64 години (в %)	2)	45,1	63,2b	:	:	83,6e	84,1e	72,2	72,7	86,7	84,6	81,6	81,6	71,6	69,2	:	:
Безработица (% от работната сила)																	
Общо	1)	16,1	15,2	22,4	20,7	13,7e	12,3e	13,6	12,8	10,9	10,9	20,7	18,5	30,3	29,4	8,2	7,3
Мъже	1)	15,4	15,3	22,7	21,3	14,6e	12,7e	13,0	12,1	9,4	9,5	19,0	17,3	28,5	28,3	7,9	7,0
Жени	1)	16,9	15,1	21,8	19,9	12,6e	11,9e	14,4	13,8	13,9	13,8	23,3	20,5	36,4	33,3	8,5	7,6
Младежи на възраст 15—24 години	1)	31,7	29,4	46,7	45,4	31,9e	28,3e	31,9	29,7	20,5	20,1	45,8	38,8	52,7	55,4	18,0	16,1
Дългосрочно безработни (повече от 12 месеца)	1)	12,4	11,4	17,4	15,5	8,9e	8,3e	8,2	7,6	2,4	2,5	17,0	15,2	21,7	17,2	3,8	3,2

Номинален размер на средното месечно възнаграждение или заплата (в евро)	3)	510	511	372	395	365	397	544	580b	555	:	435	449	528	558	:	:
--	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	-----	---	-----	-----	-----	-----	---	---

Образование	Забе лежк а	Черна гора		Северна Македония		Албания		Сърбия		Турция		Босна и Херцеговина		Косово		ЕС-27	
		2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Преждевременно напускане на системата за образование и обучение: процент от населението на възраст 18—24 години, което е завършило най-много долен курс на средното образование и не участва в по-нататъшно образование или обучение (в %)		5,4	4,6	8,5	7,1	19,6	17,4	6,2	6,8	32,5	31,1	5,1	5,4	12,2	9,6	10,6	10,5
Публични разходи за образование спрямо БВП (в %)		:	:	:	:	3,1p	3,2p	3,7	3,6	4,2	4,2	:	:	4,4	4,5	:	:
Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило най-много долен курс на средното образование, общо		4,9	3,9	9,3	8,1	:	:	6,8	7,5	42,8	41,4	6,1u	6,5u	13,8	12,9	17,0	16,8
Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило най-много долен курс на средното образование, мъже		4,9	3,6	8,8	6,6	:	:	7,3	7,7	42,9	41,8	6,1u	6,3u	12,8	12,0	19,5	19,3
Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило най-много долен курс на средното образование, жени		4,9	4,2	9,8	9,7	:	:	6,3	7,3	42,7	41	6,2u	6,6u	14,9	14,0	14,4	14,2
Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило горен курс на средното образование или образование след средно образование, което не е висше, общо		86,9	84,6	80,3	82,5	:	:	85,0	85,6	36,1	37,3	86,9	87,1	70,8	78,9	66,7	66,7

Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило горен курс на средното образование или образование след средно образование, което не е висше, мъже		90,6	88,2	83,7	87	:	:	86,3	87,3	39,4	40,2	89,4	89,4	74,2	81,0	67,4	67,4
Процент от населението на възраст 20—24 години, което е завършило горен курс на средното образование или образование след средно образование, което не е висше, жени		82,9	80,7	76,7	77,8	:	:	83,5	83,8	32,9	34,5	84,0	84,4	66,9	76,6	66,0	66,0
Процент от населението на възраст 30—34 години с висше образование, общо		34,0	32,4	30,5	33,3	23,5e	27,3e	31,4	32,8	27,3	28,8	23,8	23,5	21,8	20,9	38,4	39,3
Процент от населението на възраст 30—34 години с висше образование, мъже		30,0	29,3	24,6	26,4	21,1e	22,5e	25,4	26,4	28,6	30,2	19,4	18,8u	22,4	20,9	33,1	34,0
Процент от населението на възраст 30—34 години с висше образование, жени		37,7	35,5	36,8	40,4	26,0e	33,2e	37,6	39,4	26,0	27,4	28,4	28,4	21,2	20,8	43,8	44,7

Национални сметки	Забе лежк а	Черна гора		Северна Македония		Албания		Сърбия		Турция		Босна и Херцеговина		Косово		ЕС-27	
		2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Брутен вътрешен продукт																	
По текущи цени (в милиарди евро)		4,3	4,7	10,0e	10,7p	11,6p	12,8e	39,2	42,9	754,9	652,5	16,0	16,8	6,4	6,7	13 046,8	13 484,8
На глава от населението (в евро)		6 910	7 490	4 840e	5 150p	4 020p	4 460e	5580	6140	9400	8 020	4 580	4 780p	3 580e	3 740e	29 230	30 160
По стандарти на покупателна способност (СПС) на глава от населението		13 420	14 390	10 670e	11 370p	8 960p	9 290e	11 390	12 120	19 540	19 730	9 100	9 470p	:	:	29 230	30 160
По стандарти на покупателна способност (СПС) на глава от населението спрямо средната стойност за ЕС (ЕС-27 = 100)		45,9	47,7	36,5e	37,7p	30,7p	30,8e	39,0	40,2	66,9	65,4	31,1	31,3p	:	:	-	-

Реално (като обем) годишно изменение спрямо предходната година (в %)		4,7	5,1	1,1	2,7p	3,8p	4,1e	2,0	4,4	7,5	2,8	3,2	3,1	4,2	3,8	2,7	2,1
Брутна добавена стойност по основни сектори																	
Селско стопанство, горско стопанство и рибарство (в %)		8,4	8,2	9,1	9,8p	21,8p	21,0e	7,3	7,7	6,9	6,5	6,6	7,0	11,4	8,9	1,9	1,8
Промишленост (в %)		11,3	12,5	20,5	21,4p	12,8p	13,9e	26,5	25,4	23,3	24,9	23,3	23,0	21,8	21,8	20,3	20,1
Строителство (в %)		6,9	7,0	7,5	6,2p	10,5p	10,4e	5,0	5,4	9,7	8,0	4,7	4,7	9,9	10,8	5,2	5,4
Услуги (в %)		73,4	72,3	62,9	62,6p	54,9p	54,7e	61,2	61,5	60,1	60,6	65,4	65,3	56,9	58,5	72,6	72,7

Платежен баланс																	
Нетни (входящи — изходящи) преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) (в милиони евро)		484,3	322,5	180,0	603,7	993,8	1 022,2	2 418,1	3 187,9	7 277,2	:	329,7	428,3	212,0	:	28 665,4	36 000,0
Нетни (входящи — изходящи) преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) (в % от БВП)		11,3	6,9	1,8	5,6p	8,6p	8,0	6,2	7,4	1,0	:	2,1	2,6	3,3	:	0,2	0,3
Нетни (входящи — изходящи) преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) спрямо ЕС-27 (в милиони евро)		166,0	-61,9	78,9	290,0p	:	:	1 634,6	1 865,8	:	:	:	:	:	:	-	-
Нетни (входящи — изходящи) преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) спрямо ЕС-27 (в % от БВП)		3,9	-1,3	0,8	2,7p	:	:	4,2	4,4	:	:	:	:	:	:	-	-
Парични преводи като % от БВП		4,7	4,9	1,9	1,9p	5,5p	5,2	7,6	8,0	0,0	0,0	8,4	8,2	11,8	11,9	0,1	0,1

Външна търговия със стоки	Забе лежк а	Черна гора		Северна Македония		Албания		Сърбия		Турция		Босна и Херцеговина		Косово		ЕС-27	
		2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Дял на износа към държавите от ЕС-27 като стойност от общия износ (в %)		33,4	43,0	79,7	80,3	77,0	75,9	65,7	67,0	40,9	43,3	70,4	72,2	22,0	27,4	-	-
Дял на вноса от държавите от ЕС-27 като стойност от общия внос (в %)		46,4	47,1	52,8	52,9	60,8	60,0	57,5	55,9	33,6	32,9	60,0	59,7	42,3	42,7	-	-
Търговски баланс (в		-1 932	-2 153	-1 818	-1 804	-2 622	-2 595	-3 194	-4 424	-67 771	-46 047	-3 646	-3 770	-2 669	-2 980	223 067	152 317

милиони евро)																	
Международна търговия със стоки и услуги спрямо БВП																	
Внос (в % от БВП)		64,5	66,7	69,0	73,2p	46,6p	45,4e	57,1	59,3	29,3	30,6	56,4	56,9	52,5	55,6	44,1	45,0
Износ (в % от БВП)		41,1	42,9	55,1	60,6p	31,6p	31,7e	50,5	50,8	24,8	29,5	40,1	41,4	26,7	26,4	48,5	49,2

Публични финанси	Забе лежк а	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
** Общ бюджетен излишък (+) / дефицит (-) (% от БВП)		-5,7	-3,9	-2,7	-1,8	-2	-1,6	1,1	0,6e	-2,8	-2,8	2,6	1,6	:	:	-0,8	-0,4
** Общ държавен дълг (% от БВП)		64,2	70,9e	39,4	40,6	66,9	65,1	58,7	54,4e	28,2	30,4	36,1	40,8	16,6e	17,1e	81,6	79,7

Финансови показатели	Забе лежк а	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Годишно изменение на потребителските цени (в %)	4)	2,8	2,9	2,1	2,3	3,2	1,8	3,3	2,0	11,1	16,3	0,8	1,4	1,5	1,1	1,6	1,8
**Частен дълг, консолидиран, спрямо БВП (в %)	5)	:	:	:	:	:	:	:	:	13,9	:	3,2	3,4	:	:	134,7	133,2p
Общ външен дълг спрямо БВП (в %)		160,6	164,7	73,4	73,3p	68,7p	65,3	65,1	62,5	53,4	:	67,5	68,0	32,6	:	:	:
Общ дълг в чуждестранна валута спрямо БВП (в %)	6)	:	:	:	:	68,7	65,3	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Лихвен процент по задълженията (за една година), на годишна основа (в %)	7)	6,81	6,36	3,75	3,00	5,98	5,66	5,00	4,25	18,12		3,88	3,52	6,83	6,65	:	:
Лихвен процент по депозитите (за една година), на годишна основа (в %)	8)	0,69	0,56	0,25	0,15	0,75	0,73	2,00	1,75	13,53	:	0,06	0,05	1,04	1,31	:	:
Стойност на резервните активи (включително злато) (в милиони евро)		847,2	1 049,8	2 336,3	2 867,1	2 995,9	3 399,0	9 961,6	11 261,8	95 361,6	:	5 427,0	5 944,1	683,4	:	:	:
Международни резерви — еквивалент в месеци на внос		3,7	4,0	4,1	4,4	6,7	7,0	5,4	5,3	5,2	:	7,1	7,3	2,4	:	:	:

Стопанска дейност	Забе лежк а	Черна гора		Северна Македония		Албания		Сърбия		Турция		Босна и Херцеговина		Косово		ЕС-27	
		2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Индекс на промишленото производство (2015 г.= 100)		93,0	113,8	103,6	109,2	81,4	96,6	109,3	110,8	112,7	114,1	107,6	109,4	:	:	105,2	106,4

Инфраструктура	Забе лежк а	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Гъстота на железопътната мрежа (линии в експлоатация на хиляда km ²)	9)	18,4	18,4	27,4	27,4	12,2	12,2	48,6	48,1	13,3	13,5	20,0	20,0	30,9	30,9	48,2	47,9е
Дължина на магистрали (в километри)		0z	0z	259	287	:	:	963	963	2 657	2 842	172	198	108	119	:	:

Енергетика	Забе лежк а	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.
Нетен внос на енергия спрямо БВП		4,9	4,1	5,9	6,3	2,5	1,4	4,3	4,9	1,5	2,1	5,5	5,1	5,4	6,3	1,7	2,1

Източник: Евростат и статистически органи в Западните Балкани и Турция

: = не е налично

b = прекъсване в динамичните редове

e = приблизителна стойност

p = временни данни

z = няма данни

u = ниска надеждност

- = не се прилага

* = Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

** = Данните за държавния дефицит и държавния дълг на държавите, обхванати от процеса на разширяване, се публикуват „във вида, в който са“ и без никакви гаранции по отношение на тяхното качество и на спазването на правилата на ESA.

Бележки под линия:

- 1) Турция: безработица въз основа на 4-седмичен критерий + прилагане на методи за търсене само на активни работни места.
- 2) Босна и Херцеговина: публичният сектор включва NACE Rev. 2, раздели O, P и Q, а частният сектор включва други раздели на NACE.
Черна гора: изключват се НПО; данните за 2017 г. показват броя на служителите (в частния и публичния сектор) като дял от общия брой на заетите лица.
- 3) Босна и Херцеговина: нетни приходи.
Сърбия: 2017 г., възнаграждения и заплати, изплащани на лица, наети от юридически лица и некорпоративни дружества; 2018 г., общ размер на начислените доходи на наето лице в еквивалент на пълно работно време.
- 4) Хармонизиран индекс на потребителските цени, с изключение на Босна и Херцеговина.
- 5) Босна и Херцеговина: данни за парично-финансовите институции; 2018 г., спрямо БВП за 2017 г.
Турция: дългови ценни книжа и заеми.
- 6) Албания: външен дълг (включително ПЧИ).
- 7) Албания: среднопретеглен процент, приложен към новите заеми за 12 месеца през съответния месец, за 12-месечен падеж.
Босна и Херцеговина: краткосрочни лихвени проценти по задълженията в национална валута към нефинансови предприятия (среднопретеглена стойност); 2018 г., данни за ноември.
Черна гора: среднопретеглен действителен лихвен процент, неизплатени суми, годишно.
Северна Македония: в края на годината (31 декември).
- 8) Албания: лихвеният процент по депозитите представлява среднопретеглената ставка за наскоро приетите депозити през съответния месец, за 12-месечен падеж.
Босна и Херцеговина: лихвени проценти по безсрочни депозити в национална валута на домакинствата (среднопретеглена стойност); 2018 г., данни за ноември.
Черна гора: среднопретеглен действителен лихвен процент, неизплатени суми, годишно.
Северна Македония: в края на годината (31 декември).
- 9) Сърбия: по-ниска прогноза, тъй като гъстотата е изчислена спрямо общата площ (включително вътрешните води), а не спрямо сухоземната площ.
Турция: само основни линии.